1 178

"અ અ ... માળા"

સયરે ચમન.

ઉર્ફે

બહારે ગુલશન.

બનાવનાર,

મીર સૈયદઅલી કાદરી, બીલીમોરીયા.

છપાવી પ્રગટ કરનાર

સૈયદ બનુમીયાં બીન સૈયદ અમીરમીયાં

કાદરીની કું.

(આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ના ૨૫માં એકટ પ્રમાણે રજીસ્ટર્ડ કરાવી છે)

સુરત.

'દેશી મિત્ર' એનજીન પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપી.

સને ૧૩૨૫ હીજરી સને ૧૯૦૭ ઇસવી.

કીંમત રૂ. ૦-૫-૦.

સયરે ચમન ઉર્ફે બહારે ગુલશન.

૨૦૧૬

દિબાચો.

નામીચા શાએરો અને કવિઓએ પોતાનાં કીમતી વખતનો ભોગ આપી, ગાયનનાં શોકીન અને સમજદાર લોકો માટે જે કાંઇ કીમતી ઝવેરાતનો જથ્થો જાહેરમાં આવ્યા છે, તેનો સંગ્રહ કરવા મુનાસબ છે, ગાયનથી દીલ ખુશ થઇ મગજને રાહત મળે છે. એટલુંજ નહીં, પરંતુ તેમાંથી નસીહતોનો સબક પણ મળી શકે છે. આવાં ગાયનોનો જથ્થો ગુજરાતીમાં છપાય, તો તેથી શોકીન લોકો ગાયનનો લાભ લઇ શકે. એવા હેતુથી આ કિતાબ **સયરે ચમન** ઉર્ફે **બહારે ગુલશન**, છપાવી છે. એમાં ચાર ભાગ છે. પહેલા ભાગમાં હકાની અને નાઅતીઆ ગઝલો છે, અને બીજા ભાગમાં નાટકનાં ઉરદુ ગાયનો, અને ત્રીજા ભાગમાં નાટકનાં ગુજરાતી ગાયનો છે, અને ચોથા ભાગમાં ઠુમરી, દાદરા, કહેરવા, કવ્વાલી, ગરબીઓ વગેરે પરચુરણ ગાયનો છે. એવી રીતે ચાર ભાગમાં જલસાઓમાં તથા નાટકોમાં ગવાતાં ઉમદાં અને ચુનંદા ગાયનો છે. આ કિતાબમાં ગાયનો એવાં લેવામાં આવ્યાં છે કે, જે શોકીનોને પસંદ પડયા વિના રહેશે નહીં. ગાયનોની બુકો આજ સુધી ઘણી બહાર પડી ચુકી છે, પરંતુ એમાં જે ગાયનનો સંગ્રહ છે, તેવો કોઇ પણ બુકમાં જોવામાં આવતો નથી. કેટલીક બુકોમાં નકામાં અને રસ વિનાનાં ગાયનોથી ભરતી કરવામાં આવે છે, તેવાં ગાયનો આ બુકમાં

દાખલ કરવામાં આવ્યાં નથી, કારણ કે એમાંના ગાયનો ખાસ ગાનારાઓની ફરમાસથી દાખલ કરવામાં આવ્યાં છે, અને ફક્ત ઇસ્લામી ભાઇઓજ આ બુકનો લાભ લઇ શકે એમ નથી, પરંતુ હીંદુ ભાઇઓ પણ એનો લાભ લઇ શકે, એવાં એમાં ગાયનો લીધાં છે.

મારા તરફથી આજ સુધીમાં કેટલીક કિતાબો છપાઇ ચુકી છે, અને તેની હજારો નકલો ખપી ગઇ છે, અને દરરોજ તેનો ખપ ચાલુજ છે, અને તેથી મારી કિતાબો ઇસલામી ભાઇઓમાં પસંદગી પામી છે, અને મારા કદરદાન ધરાકોએ આજ સુધી મને જે આસરો આપ્યો છે, તેનો આ તકે દીલોજાનથી એહસાન માનું છું, અને ખુદા પાસે ઇલતીજા કરૂં છું કે તેઓને સલામત રાખે આમીન.

આ બુકની પેહલી આવૃતીની બધી નકલો ખપી જવાથી એમાં કેટલોક વધારો સુધારો કરીને બીજીવાર છપાવી છે, તે ઉપરથીજ જણાય છે, કે આ બુક ઘણી લોકપ્રીય થઇ છે.

આ કિતાબમાં ગાયનો પસંદ કરવામાં મને મુનશી મીર મોહંમદ હુસેન સાહેબ ડભોઇવાલા તરફથી મદદ મળી છે, માટે તેમનો આભાર માનું છું.

છેવટ વિનંતી કરવાની કે આ બુકમાં કોઇને ભુલ જણાય તો સુધારી લેશો, અને મને દરગુજર કરશો એવી ઉમેદ છે.

મુ. **બીલીમોરા.** } લી૦ દુઆગો
દેગડી સ્ટ્રીટ } **મીર સૈયદઅલી કાદરી.**

૭૮૬

સયરે ચમન, ઉર્ફે બહારે ગુલશન.

ભાગ ૧ લો.

હમ્દે બારે તઆલા.—૧.

કરૂં લા ઇલ્લાસે મેં ઇબતીદા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ,
નહીં કોઇ તેરે સીવા ખુદા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
તેરા નામ સાહુબે જુદ હે, તેરા હર મકાંમેં વજુદ હે,
યે તેરી જમીં યે તેરા સમા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
કહીં તુ રહીમો કરીમ હે, કહીં કહેરસે તેરે બીમ હે,
સભી કેહતેહેં તુઝે રબ્બના, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
કહીં મયકશોમેં તુ જા છુપા, કહીં આબીદોંમેં તુ જામીલા,
તુ કહાં કહાં હે મેરે ખુદા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
તેરા શોર સાગેરો મુલમેં હે, તેરા જીક્ર બુલબુલો ગુલમેં હે,
હે તેરા ઝુહુર હરએક જા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
તુને કુન કહા કય કુન હુવા, સરે બંદા તુજકો નીગું હુવા,
તેરે હુકમ લાયે હેં સબ બજા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
તુને નહતો અકરબ બરમલા, કહા અપને બંદોંસે અય ખુદા,
ભલા કોઇ તુઝસે હો કયા જુદા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.
સરે અજજ ઝુકાકે અબ, યેહ હમીદ કેહતા હે રોજો શબ,
નહીં કોઇ મેરા તેરે સીવા, તેરી શાન જલ્લ જલાલહુ.

ગઝલ—૨.

હો દુરૂદ આપ પે મેઅરાજકે જાનેવાલે,
આનકી આનમેં ફીર લોટકે આનેવાલે.
મુજ ગુનેહગારકી હે શરમો હયા તેરે હાથ,
મેરે મવલા મેરી બીગડીકે બનાનેવાલે.
જો તલબ મેંને કીયા મુજકો ઇનાયતસે દીયા,
તેરે કુરબાન મેરે નાજ ઉઠાનેવાલે.
ફીક્રસે રંજસે આફ્તસે બલાસે ગમસે,
આપ હેં ઉમ્મતે આસીકે બચાનેવાલે.
વાહરે જાતે મુકદદસકે હે ફખરે ઇસા,
હે ગુલામ આપકે મુરદોંકે જીલાનેવાલે.
નકશએ રૂએ મુબારક ન ખીંચા પર ન ખીંચા,
મુતહૈયર રહે તસવીર બનાનેવાલે.
તેરી વોહ જાત હે યકતા કે સદા તીફ્લીમેં,
થે મલાયેક તેરે ઝુલેકે ઝુલાનેવાલે.

ગઝલ—૩.

અરે વોહ હુરને જેબાઈ ખુદા જાને કહાં હે તુ,
શેહનશાહી દીલ આરાઇ ખુદા જાને કહાં હે તુ.
તેરી ફુરકતમેં બેકલ હું મેં તેગે અબરૂકા ઘાયેલ હું.
કભી સુરત ન દીખલાઇ ખુદા જાને કહાં હે તુ.
અલસ્તો કેહકે કેહલાયા કહા કાલુ બલા સબને,

હુવા મખફીમેં હરજાઇ ખુદા જાને કહાં હે તુ.
કહા હે નહનો અકરબ સું છુપા પરદેમેં 'અયસા કયું.
બનાયા હમકો સવદાઇ ખુદા જાને કહાં હે તુ.

ગઝલ—૪

એક ફકત મેંહી નહીં ચાહનેવાલા તેરા,
જીસને પયદા કીયા વોહભી તો હે શયદા તેરા.
હલ્કપે મેરે છુરી ફેરકે કાતીલને કહા,
અબતો દેખેંગે તડપનેકા તમાશા તેરા.
જખ્મપર મેરે નમક છીડકા બજાયે પાની,
અબતો ઠંડા હુવા કાતીલ યે કલેજા તેરા.
ઉમ્રભર સીજદેસે સરકો ન ઉઠાઉંગા કભી,
હાથ લગજાયે અગર નકશે કફે પા તેરા.
યેહ હે ઉમ્મીદ શબો રોજ દીલે **મીરઝાકી,**
નજએકે વક્ત જબાંપર રહે કલેમા તેરા.

ગઝલ—૫

તુરપર જલવા દીખાયા યારને,
મુસાકો બેખુદ બનાયા યારને.
સર દીયા સર મસ્ત અપને ઇશ્કમેં,
મજનુંકો બન બન ફીરાયા યારને.
યે કહા જીબ્રીલને લાકર ખુરાક,

ચલીયે યા હજરત બુલાયા યારને
કયા બડા રૂતબા મોહંમદકા મીલા,
રૂબરૂ અપને બુલાયા યારને.
એકલી હજરત બીલાલકી કયા કહું
સેહરા બસેહરા ફીરાયા યારને.
શબકી એતાબી લીખું કયા દોસ્તો,
ખાબમેં જલવા દીખાયા યારને.
પુતલા કરકે ખાકકા પરવરદીગાર.
રોશની દીલમેં લગાયા યારને.
શુક્ર કર કાઝી ખુદાકા રોજે શબ,
ખાજાકા બંદા બનાયા યારને.

ગઝલ—૬

કટી ગુનાહોંમેં ઉમ્ર સારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા,
મેં અબ્દે ખાકી તુ રબ્બે બારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.
ગુનાહકી ગઠડી ધરી હે સરપર, કદમ ઉઠાઉં જમીંસે કયુંકર,
કડી હે મંઝીલ યે બોજ ભારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.
કબરકી સખતી ફીસારે મરકદ, ગુજર ફીરીસ્તોંકા પેહલી મંઝીલ,
વોહ ઘર અકેલા વોહ કબ્ર અંધારી,ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.
મુસાફીરાં ઇસ સરાયે ફાનીમેં અયસે સોયે કે ફીર ન જાગે,
સીરહાને જાકે અજલ પુકારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.
સલીસ ડુબા હુવા હે યારો, ગુનાહકે દરીયામેં સરસે પાતક,
યે સરગીરાની યે શર્મસારી, ઇલાહી તોબા ઇલાહી તોબા.

ગઝલ—૭

યે કયસે બાલ બીખરે હેં યે સુરત કયું બની ગમકી,
તુમ્હારે દુશ્મનોંકો કયા પડી હે મેરે માતમકી.
મઝા ઇસમેંહી આતા હે નમક છીડકો નમક છીડકો,
કસમ લેલો નહીં આદત મેરે જખ્મોંકો મરહમકી.
શીકાયત કીસસે કીજે હાયે કયા ઉલટા જમાના હે,
બરહાયા પ્યાર જબ હમને મોહબ્બત આપને કમકી,
ન મીલયેગા ન મીલયેગા કોઇ હમ મર ન જાઇંગે,
ખુદાકા શુક્ર હે પેહલે મોહબ્બત આપને કમકી.
ખુદા જાને તુમહેંભી રહમ આતા હે ગરીબોંપર,
પસે પરદાભી તો મોહલત નહીં મીલતી કોઇ દમકી,
કહાં જાના હે થમથમ કર ચલો અયસીભી કયા જલદી,
ખુ. રખ્ખે તુમહી તુમ હો નઝર પડતી હે આલમકી,

ગઝલ—૮

હે બહારે બાગે દુન્યા ચંદ રોજ,
દેખલો ઇસકા તમાશા ચંદ રોજ,
અય મુસાફીર કુચકા સામાન કર,
ઇસ સરામેં હે બસેરા ચંદ રોજ.
દફન કરકે કબ્રમેં બોલી કઝા,
અબ યહાં તુમ સોતે રેહના ચંદ રોજ,
હે જમીં એક મોજે દરીયા કોઇ દીન,

આસમાં હે ખુલખુલાસા ચંદ રોજ.
કયું સતાતે હો કીસી એ જુર્મકા,
ઝાલીમો ગે હે જમાના ચંદ રોજ.
પુછા લુકમાંસે જીયા તુ કીતને રોજ,
દસ્તે હસરત મલકે બોલા ચંદ રોજ.
શીર કહાં અકબર કહાં તુમ દોસ્તો,
સાથ હે ઈસકા તુમ્હારા ચંદ રોજ,

ગઝલ—૯

કેહતા હે ખુદા દીલમેં ન ઘબરાયે મોહંમદ,
બખશુંગા ઉશીકો જીસે ફરમાયે મોહંમદ.
મુસાકે લીયે મેંને કોહે તુર બનાયા,
ઓર અરશે મોઅલ્લાપે રખી જાયે મોહંમદ.
બખશુંગા મેં એક એકકો બસ રોજે હશરમેં,
ઉમ્મતકે ગુનાહોંસે ન શરમાયે મોહંમદ
દામનમેં છુપા લે મુઝે દામનમેં છુપાલે,
પરદા મેરે એબોંકા ન ખુલજાયે મોહમંદ.
જીબ્રીલ મોહંમદ હું મેરે અર્શકે તારે,
પુરી ન કરું કયુંકર તમન્નાયે મોહંમદ.

ગઝલ—૧૦

યા રહે ગેરસે. યા હમસે મુલાકાત રહે,

જાન જાતી રહે કયા ગમ હે મગર બાત રહે.
સરકે કટનેકા મુઝે ગમ નહીં પર ગમ હે યે,
બાત વોહ કીજીયે જીસમેં કે મુલાકાત રહે.
નીંદ આંખોમેં હે શરમાઇ હુઇ હે ચીતવન,
સચ બતાઓ કે મેરી જાન કહાં રાત રહે.
નજેકે વકત મુઝે છોડકે જાતે હો કહાં,
જીંદગી ભરતો મેરી જાન મેરે સાથ રહે.
જામ હાથોંમેં રહે તાકમેં ઇમાન રહે,
હાયે ઇસ ઇશ્કમેં હીંદુ ન મુસલમાન રહે.
બાગ જાનેકી જભી દીલમેં ખુશી હોવે ગફુર,
યારભી સાથ રહે મોસીમે બરસાત રહે.

ગઝલ—૧૧

હુસ્નસે શરમીંદા કરદું માહે તાબાં તો સહી,
આહસે ગરદુંકા કરદું ચાક દામાં તો સહી.
ઉસ લબે નાજુકપે સુરખી પાનકી આને તો દો,
કોડોં કોડીકો બીકે લાલે બદખશાં તો સહી.
ગબ્રો હીંદુ ઓર નસારા સબ હેં મેરે દામમેં,
સબકો અપને હાથસે કરદું મુસલમાં તો સહી.
તુ જો કાતીલ ખીંચકર આયાહે મેરે સરપે તેગ,
કુંદ કરદું મેં તેરી શમશીરે બુરરાં તો સહી.
મેં વોહ લેલા હું જો મુજકો દેખ લેવે એક નઝર,
છાને મજનુંકી તરેહ ખાકે બીયાબાં તો સહી.

ગઝલ—૧૨

ગુરૂરે હુસ્નસે સીના ઉભારે તનકે બેઠે હેં.
અનોખા હે શબાબ ઉનકા અનોખે બનકે બેઠે હેં,
જો અય બુત સામને તેરે રૂખે રોશનકે બેઠે હેં,
ખુદા જાને હે કયા ઇસરાર ક્યું બુત બનકે બેઠે હેં.
પતા લગતા નહીં છલની કલેજા કરને વાલોંકા,
નહીં માલુમ દીલપર તીર કીસ ચીતવનકે બેઠે હેં.
વોહ હુસ્ને ચંદ રોઝકી બદોલત આદમી હોકર.
પરી રૂ માહ શીમાઇલ હુર તીલઅત બનકે બેઠે હેં.
દીખાને આગે હેં વોહ સોગકે પરદેમેં આરાઇશ,
મેરી બઝમે અઝામેં કીસ કદ બનઠનકે બેઠે હેં.
કયામત તક **તજમ્મુલ** હમ ઉઠાયે ઉઠ નહીં સકતે,
નીહાયત ચેનસે ગોશેમેં અબ મદફનકે બેઠે હેં.

ગઝલ—૧૩

નહીં હે ખોફ મુજકો જાહીદ મોહંમદી હું મોહંમદી હું,
ડરા ન દોજખસે હમકો વાએઝ મોહંમદી હું મોહંમદી હું.
ગુનાહકે દરીયામેં ગર્ક હું પર નહીં હે કુછ ડર તુફેલે હજરત,
કહુંગા મેહશરમેં સબસે બરહકર મોહંમદી હું મોહંમદી હું.
મેં ગૌસુલ આઝમકા એક ગદા હું તુફેલે મૌલાકે અય અઝીઝો,
મેરે હેં રહબર શફીએ મેહશર મોહંમદી હું મોહંમદી હું,
હે ઇશ્ક અયસા હમારે દીલપર કે મરનેકે બાદભી છટક કર,

२०१६ -

કહેગા મેરે લહદકા પથ્થર મોહંમદી હું મોહંમદી હું
મોહંમદ યાકુબ જરા ન ઘબરા વસીલા તુજકો બહોત બડાહે,
નકીરેં આવેં તો કેહ ઝીડક કર મોહમંદી હું મોહમંદી હું.

ગઝલ—૧૪.

હસીનોંકા હરએક આલમમેં શોહરા હોહી જાતા હે,
તુમ્હેં જો દેખ લેતા હે વોહ શયદા હોહી જાતા હે.
નશામેં લે લીયા બોસા ખફા કયું હોતે હો સાહેબ,
ચલો મીલ બેઠો જાને દો કે અયસા હોહી જાતા હે.
મેરે કમબખ્ત ઇસ દીલકી અબસ યે કયસી હાલત હે,
કલેજા મલતે મલતે દર્દ પયદા હોહી જાતા હે.
ખબર મરનેકી સુનકર હરઘડી હયરાન હોતે હેં,
જવાના મર્ગ મરનેકા અચંબા હોહી જાતા હે.
કભી હે દર્દ સર ઉનકો કભી મેંહદીકા હીલા હે,
હમારે ઘર ન આનેકા બહાના હોહી જાતા હે.
બચા ભી હે કહીં તેરી નઝરસે આજતક **અસગર,**
સુના હે રફતા રફતા દીલ દીવાના હોહી જાતા હે.

ગઝલ—૧૫.

તેરી ઉલફતકો અય ખાજા ન કયું દીલ કીમીયા જાને,
પ્યારા જબકે તુઝકો હજરતે ખયરૂલવરા જાને,
દીલે બીમારકી મેરે ખબરલે જલ્દ અય ખાજા,

મસીહા તુહી મેરા હે મેરે દીલકી દવા જાને.
તમન્ના હે જો દીલકો કયા કહું અય ખ્વાજયે આલમ,
તુમ્હારે માસીવા કયા કયા કોઇ મેરા મુદદઆ જાને.
ગદાકો એક પલમેં તુ અગર ચાહે ગની કરદે.
તેરા દરબારે આલીમ હે યે રૂત્બા કોઈ કયા જાને.
કટી જડ કુફ્રકી હીંદુસ્તાનમેં આપકે બાયેસ,
કોઇ કયા રૂતબયે આલી જહાંમેં આપકા જાને
ન કયું રૂત્બેમેં આલા હો સીકંદર ઓર દારાસે,
તેરે દરબારે આલીકા જો અપનેકો ગદા જાને.
જહે કીસમત કીસી દીન ગુલશને અજમેરમેં ખ્વાજા,
બુલાઈગે મુઝે **વાસીલ** ખુદા જાને ખુદા જાને.

ગઝલ—૧૬.

દરપે ઉઆલ નીગેહબાન બને બેઠે હેં,
આપ કૌનેનકે સુલતાન બને બેઠે હેં.
હશ્રકો પેશે ખુદા દેખો ખડી ઉમ્મત,
આપ કીસ શાનસે ઝીશાન બને બેઠે હેં,
જાનતે હેં કે હજારોંકો [illegible] .વા હમને,
કયા વોહ ઇનસાન હેં નાદાન બને બેઠે હેં.
કલ તો શયદા હુયે દુનીયા પે ખુદાકો ભુલે,
આજ મેહશરમેં પશેમાન બને બેઠે હેં,
હે યકીં ઉમ્મતે આસીકી શફાઅત હોગી,
અર્શપર આજ વોહ મેહમાન બને બેઠે હેં.

હે યે માલુમ કે હમ પેશે ખુદા જાઇંગે,
કયસે ગાફીલ હેં કે અનજાન બને બેઠે હેં.
મીમે અહમદકા મોઅમ્મા અલી અહમદ નખુલા,
અછ્છે અછ્છે યહાં હયરાન બને બેઠે હે.

ગઝલ—૧૭

ગુલ ઉઠા અર્શપે લો ખત્મે પયંબર આયા,
શેફતા જીસપે ખુદા હે વોહી દીલબર આયા,
દેખકર રૂયે મોહંમદકો મલાયેક બોલે,
જીસસે રૌશન હે જહાં વોહ મહે અનવર આયા,
ચુમકર પાયે નબી અરશે ઉલા કેહને લગા,
આૈજપર સલ્લે અલા અપના મુકદ્દર આયા.
કેહતે મુસા થે યેહી હજરતે ઇસા દેખો,
જીસકે હમ સબ હેં સીપાહી વોહ યે અફસર આયા
સયરે જન્નતકો ચલે આપતો રીઝવાં બોલા,
આઓ જીયારત કરો હુરો શહે સફદર આયા.
જીસકી ખુશબુસે મોઅત્તર હુવા બાગે આલમ,
આજ જન્નતમેં વોહી ખાસ ગુલે તર આયા.
અપની ઉમ્મતકો પીલાવેંગે જો સાગેર ભરભર,
આજ કૌસરપે વોહી માલીકે કૌસર આયા,
વાહ કયા ખુબ લીખ્ખા તુમને કસીદા ઉનસર,
ખત્મ ઉસપર હે કે જો રંગ બરાબર આયા.

ગઝલ—૧૮

એક તીર ફેંકતા જા બાંકી કમાન વાલે,
હો એક નઝર ઇધરભી ઓ આન બાન વાલે.
ઝુટેકે યાર ઝુટે ઝુટા જહાન સારા,
તેરા હે ધ્યાન સચ્ચા ઓ સબકે ધ્યાન વાલે.
ખંજર ઉઠાકે તોલા ઓર તોલકે ન મારા,
મેં ઇસ અદાકે સદકે ઓ આન બાન વાલે.
કાબએમેં જાકે ઢુંઢું યા બુતકદેમેં જાકે,
ઢુંઢાં હું લા મકાંમેં ઓ લા મકાન વાલે.
તેરે નગરમેં જાના ઓર દરદરકી ખાક છાના,
કુછતો પતા બતાદે ઓ બે નીશાન વાલે,
તકલીફ હાલ તેરા કીસસે કહું મેં જાકે,
ચુપ હેં ગફીન વાલે ગુમ હેં ગુમાન વાલે.

ગઝલ-૧૯

હમતો આશક હેં તેરે નાજ ઉઠાને વાલે,
તુમસે કમ હોંગે મહબુબ સતાને વાલે.
બંદ કર કયદે મોહબ્બતમેં ખબર લી ન મેરી,
દામમેં ઉસકે ફંસે દામ છુડાને વાલે.
કલ શબે વસલમેં કયા જલ્દ કટીથીં ઘડીયાં,
આજ કયા મરગયે ઘડીયાલ બજાને વાલે.

કલ જો રસ્તેમેં મુલાકાત હુઇ તો યે કહા,
કહાં જાતેહો તરેહદાર જલાને વાલે.
ગુજરી મુદ્દત કે મેરે સાથ ન મીલને આયે.
ક્યા હુયે યાર ગલે હમકો લગાને વાલે,
યુંતો અવકાત ગુજરતી હે મજેદારીમેં,
ન મીલે ચેન મજેદાર દીખાને વાલે.
અબકે મીલનાહો **નઝીર** યારસે કેહદે જાકર,
ક્યા ભલા હમ ન રહે યાર ભુલાને વાલે.

ગઝલ—૨૦

યા અલી જીસપે તેરે લુત્ફકા સાયા હોગા,
તખતે શાહીસે બુલંદ ઉસકા તો પાયા હોગા.
યા મોહંમદ હે તેરે સામને યુસુફ જરરા,
દસ્તે કુદરતને તેરા હુસ્ન બનાયા હોગા.
જીસને કૌનેનમેં સમઝાહે તુમ્હેં પુસ્તે પનાહ,
ઉસકો દારેનકી આફતસે બચાયા હોગા.
ચાહ યુસુફકી રહી હોગી ન યુસુફકી તલબ,
જીસકી આંખોંમેં તેરા હુસ્ન સમાયા હોગા.
ખલ્કને જબકે ગીરાયા તુઝે દીલસે **ઝામીન**
હજરતે શાહને ઉલફતસે ઉઠાયા હોગા.

ગઝલ—૨૧

અબતો જાઉંગી મદીનેકો મેં જોગન બનકર,
ઇશ્કે અહમદમેં ફીરૂંગી મેં બીરોગન બનકર
ખાક હો સરપે મલી બાલ હોં સરકે બીખરે,
હાર હો આંસુઓંકા હાથમેં સુમરન બનકર.
જો મુયે કાબઆ ગયે ઓર ન મદીને પહોંચે,
આગયે હીંદમેં કમબખ્ત વોહ પાપન બનકર.
અય સબા ગીર્દ મદીનેકી ઉડાકર લાદે,
મેરી ઇન આંખોંમેં પડજાગે વોહ અંજન બનકર
મુજકો જાનેદે મદીનેમેં જો નીકલે અરમાં
મોત ક્યું પીછે પડીહે મેરે બયરન બનકર.
મરતેદમ કામ ન આયા મેરે મેરા ખાવીંદ
હાયે કુછભી ન લીયા મેંને સુહાગન બનકર,
હોકે સોબાર તસદદુક તેરે રૌઝેપે નબી.
હાર ફુલોંકે ચડહાઉંગી મેં માલન બનકર.
મોંહકો આનચલસે ઢકે રોતી હું ગમમેં તેરે,
તેરી રહમત મેરા મોંહ પુંછદે દામન બનકર.
નકશ અહમદકા લીખું ખુને જીગરસે **દીલબર,**
કલ કયામતકો યે કામ આયેગા જોશન બનકર.

ગઝલ—૨૨.

ઉજર આનેમેંભી હે પાસ બુલાતેભી નહીં,
બાએસે તરકે મુલાકાત બતાતેભી નહીં.
કયા એ પરદા હે કે ચીલમનસે લગે બેઠે હો.
સાફ છુપતેભી નહીં સામને આતેભી નહીં.
સર ઉઠાઓ તો સહી આંખ મીલાઓતો સહી,
કુછ નશેમેંભી નહીં નીંદકે માતેભી નહીં.
ગેર મેહફીલમેં તેરી આનેકી રૂસવાઇ સુનેં,
કાન બેઠાહે ઉસે લોગ ઉઠાતેભી નહીં.
જીનેસે તંગ હો અય દાગ તો કયું જીતેહો,
જાન પ્યારીભી નહીં જાનસે જાતેભી નહીં.

ગઝલ—૨૩.

વોહ ઉઠા આજ નકાબે રૂખે જેબા દેખો,
દેખનેવાલે ચલો યારકા જલવા દેખો.
વોહી જલવા હે વોહી તુર તુમ્હેં યાદ નહો.
રબ્બે અરની ન કહો હજરતે મુસા દેખો.
તુમ તો કેહતેથે તેરી શકલ ન દેખુંગા કભી,
આજ કેયું મેરી તરફ આપને દેખા દેખો.
એક બોસેકે લીયે ઉજર હે અલ્લાહ અલ્લાહ,
જાન હમ દેતેહેં યે દીલ તો હમારા દેખો.
આંખસે કત્લ કીયા લબસે જીલાયે મુરદે,
શોઅબોદા બાજકા અદનાસા તમાશા દેખો.

ગઝલ ૨૪

અય રશ્કે કમર દીલકા જલાના નહીં અચ્છા,
ફુરકતકા બરહા કરકે ઘટાના નહીં અચ્છા
આતીહે ચમનમેં મેરે ગુલરૂકી સવારી,
અય બાદે સબા ખાક ઉડાના નહીં અચ્છા.
હોજાયેગા સવદા મુઝે ઝુલફેં ન સંવારો,
હુશીયારકા દીવાના બનાના નહીં અચ્છા.
મશહુર હે યે કોલ સુલેમાંકા જહાંમેં,
હરએકસે યું દીલકા લગાના નહીં અચ્છા.
સબ ખંદા જની કરતે હેં રોતાહું મેં સાહેબ,
આશકકા સનમ અપને રૂલાના નહીં અચ્છા.
પચતાઓગે અય જાને જહાં હાથ મલોગે,
ઇસવક્ત મેરે પાસસે જાના નહીં અચ્છા.
શીખવાના યે મીસરા તુ મેરે સંગે લહદપર,
મોત અચ્છી હે પર દીલકા લગાના નહીં અચ્છા.
ઉલઝાકે મુઝે ઝુલ્ફમેં ક્યા પેચ દીયા હે,
બસ બનચુકે સવદાઇ બનાના નહીં અચ્છા.
મુનીસકી અબી આંખ ગુલીસ્તાંમેં લગી હે,
અય બુલબુલો યે શોર મચાના નહીં અચ્છા.

ગઝલ—૨૫

ગુજર હય દસ્તે ગુરબતમેં વતનસે હય સફર અપના,
તુહી વાલી હય અયસી બેકસીમેં દાદગર અપના.
ન દૌલતકી તમન્ના હય, ન ખાહીશ હય હુકુમતકી,
યેહ ખાહીશ હય કે તેરી યાદમેં દીન હો બસર અપના.
તુઝીસે કામ હય અવ્વલ, તુઝીસે કામ આખીરકો.
ન કામ આયેગી દુનિયા યેહ, નહોગા માલો જર અપના.
હમેં તૌફીક દે દુનીયાકે સદમોંકે ઉઠાનેકી,
યેહી **તાલીબ** હેં તુઝસે હમ, યેહ મકસદ આયબર અપના.

ગઝલ—૨૬

અચ્છી સુરત કયા કરેં હમ, અચ્છી ખસલત ચાહીયે.
હો પરીરૂ કોઇ તો કયા, આદમીયત ચાહીયે.
બીન અહમકસે તો, નાબીનાભી આકિલ ખુબ હય.
ચસ્મકી બીનાઇ કયા. દિલમેં બસારત ચાહીયે.
જરકી લાલચસે ખુશામદ જો નફર બેહદ કરે,
અયસે બંદેપર સદા સાહેબકી લાઅનત ચાહીયે.
ખુબરૂ દુનિયામેં દસમેં દો, લઇક એક લાખમેં,
અહમકો કદ્ર ઇનકી, યાકે ઉસકી ઇજજત ચાહીયે.
"**રૌનકે**" આલમ હય, આલમમેં ફકત મેરા અયાજ,
જીસ્સે જીનત તુમકો, કયા ઉસ્સે અદાવત ચાહીયે.

ગઝલ—૨૭

યા પંજતન બચાના જબ જાન તનસે નીકલે,
નીકલે તો યા મોહંમદ મેરે દહનસે નીકલે.
આવેગા મેરા પ્યારા બાજેગી દહનકી મોરલી,
જબ વોહ મેરા સાંવરીયા જોબનકે બનસે નીકલે.
મેરે મરીઝે દીલકી ઉમ્મીદ હે તો યે હે,
જાનુંપે ઉસકે સરહો ઓર જાન તનસે નીકલે.
જબ જાનો ફસલે ગુલ હે કહીયો ગુલોંસે જાકર,
હમકો તો હોગયે હેં બરસોં ચમનસે નીકલે.
નીકલે જનાજા મેરા જબ યારકી ગલીસે,
તો કલમયે શહાદત સબકે દહનસે નીકલે.
ક્યા લાયાથા સીકંદર દુનીયાસે લેગયા કય,
યે દોનોં હાથ ખાલી બાહેર કફનસે નીકલે.

ગઝલ—૨૮

દીલ લગા યારસે ઉસ દીલકા છુડાના મુશ્કીલ,
ઇશ્કકા જખ્મ લગા ઉસકા સીલાના મુશકીલ.
હુસ્ન હે દામે બલા ઝુલ્ફ હેં દોકાલે નાગ,
જીસકે તઇં નાગ ડસા ઉસકા જીલાના મુશકીલ.
આતશે ઇશ્કને બોહતોંકા કીયા ખાના ખરાબ,
આગ દરીયાકો લગી ઉસકા બુઝાના મુશકીલ.
યાદ કરનેકો લીયા હાથમેં મનકા મનકા,

દીલ ઉપર બોજ પડે મનકા ફીરાના મુશકીલ.
જો ઉમર યાદમેં ગુજરી સો ગનીમત સમઝો,
સોગયા ઇશ્કમેં જો ઉસકા જગાના મુશકીલ.
રાજે મખફી વલી ઝાહેર ન કીસીસે કરના,
હાથસે બાત ગઇ ઉસકા ફીરાના મુશકીલ.

ગઝલ—૨૯.

અહમદે મુરસલકે પ્યારે લે ખબર,
ખુરજે જોહરાકે સીતારે લે ખબર.
યા મોહીયોદદીન શાહે અવલીયા,
અય મેરે હકકે દુલારે લે ખબર.
શરબતે દીદાર તેરા ચાહીયે,
સાકીયે કૌસરકે પ્યારે લે ખબર.
અય મેરે ફરીયાદ રસ મુશકીલકુશા,
દરપે તેરે આ પુકારે લે ખબર.
નાતવાં **મહમુદશાહ** બાસદ નીયાજ,
હર ઘડી તુજકો પુકારે લે ખબર.

ગઝલ—૩૦.

મુનસફી દુનીયાસે સારી ઉઠગઇ,
અય ખુતો ઇમાનદારી ઉઠગઇ.
ચાયે દુશમન હોગયા સારા જહાં,

હાયે રસમે દોસ્તદારી ઉઠગઇ.
રેહગયે લાખોં કલેજા થામકર,
આંખ જીસ જાનીબ તુમહારી ઉઠગઇ.
જબ હુવા સીજદેમેં ઉસ બુતકા ખ્યાલ,
ખુદ બખુદ ગરદન હમારી ઉઠગઇ.
કીસસે રખીયે દાગ ચશમે દોસતી,
ઉઠગઇ યારોંસે યારી ઉઠગઇ.

ગઝલ—૩૧.

વોહ જો હમમેં તુમમેં કરાર થા, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.
વોહી વાઅદા યાને નીબાહકા, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો,
વોહજો લુત્ફ મુઝપે થા પેશતર, વોહ કરમ કે થા મેરે હાલપર,
મુઝે સબ હે યાદ જરા જરા, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.
વોહ નયે ગીલે વોહ શીકાયતેં, વોહ મજે મજેકી હીકાયતેં,
વોહ હરએક બાતપર રૂઠના, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.
કભી બેઠે સબમેં જો રૂબરૂ, તો ઇશારતોંમેં હે ગુફતગુ,
વોહ બયાને શોક હે બરમલા, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.
કભી હમમેં તુમમેંભી ચાહથી, કભી હમસે તુમસે નીબાહથી,
કભી હમભી તુમભી થે આશના, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.
જીસે આપ ગીનતેથે આશના, જીસે આપ કેહતેથે બેવફા,
મેં વોહીહું **મોમીન** મુબતીલા, તુમ્હેં યાદ હો કે ન યાદ હો.

ગઝલ—૩૨

મોહબ્બત ગેરસે મેરી છુડાદો યા રસુલુલ્લાહ,
મુઝે અપનાહી દીવાના બનાદો યા રસુલુલ્લાહ.
લગા તકીયે ગુનાહોંકે પડા દીન રાત સોતાહું,
મુઝે ઇસ ખાબે ગફલતસે જગાદો યા રસુલુલ્લાહ.
પડાહું કેઅરે દરીયામેં ભંવરમેં ખાતાહું ચક્કર.
કિનારે વસ્લકે મુઝકો લગાદો યા રસુલુલ્લાહ,
અંધેરી કબ્રમેં મુઝકો અકેલા છોડ જાઈંગે,
વહાં હો ફઝલસે તેરે ઉજાલા યા રસુલુલ્લાહ.
બડી કીસમત હમારી હે કે ઉમ્મતમેં તુમ્હારી હેં,
ભરોસા દીનો દુનીયામેં તુમ્હારા યા રસુલુલ્લાહ.
ખુદા મુઝકો મદીનેમેં જો લેજાવે તો બેહતર હે,
કે રૌઝા જાકે મેં દેખું તુમ્હારા યા રસુલુલ્લાહ.
હુસેની પીર હે મેરા હે જીસકા મુલ્ક બયતુલ્લા,
મુસાફીર હુંમેં કાઅબેકા દીખાદો યા રસુલુલ્લાહ.

ગેઝલ—૩૩

શીદાયે મુસતફા હોગા, દીલે દીવાના તુરબતમેં,
બનેગા શમયેરૂયે શાહકા પરવાના તુરબતમેં,
પસે મુરદન જો સહરાયે મદીના યાદ આયેગા;
ઉડાયેગા કફનકી ધજજીયાં દીવાના તુરબતમેં,
નકીરેન આકે દીખલાયેંગે જબ સુરત મોહંમદકી,

કરૂંગા ઉસઘડી મેં સીજદયે શુકરાના તુરબતમેં.
નો સુનકર વોહ બશોકે દીલ રસુલે જીનનો આદમપર
પરહેંગે ઉસઘડી સલવાત બેતાબાના તુરબતમેં.

ગઝલ — ૩૪

ફુરકતમેં મુબતીલા હું ખાજા ઇધર તો દેખો,
વલ્લાહ તડપ રહાહું ખાજા ઇધર તો દેખો,
મુશકીલ કુશાઇ કીજે હાજત રવાઈ કીજે,
સો જાનસે ફીદાહું ખાજા ઇધર તો દેખો.
ખાજા મોઇને ચીશતી લીલ્લાહ બચાઓ કીશતી,
તુફાનમેં ફંસાહું ખાજા ઇધર તો દેખો.
અજમેરમેં બુલાલો રૌઝા મુઝે દીખાદો,
ફુલફતમેં મરમીટા હું ખાજા ઇધરતો દેખો.
કહીયે મેરી ખતાભી સુનતે નહીં જરાભી,
હરદમ પુકારતાહું ખાજા ઇધરતો દેખો.
ચાહે બનાઓ મુજકો ચાહે બીગાડો મુજકો,
બરદા મેં હોચુકાહું ખાજા ઇધર તો દેખો.
જાયે **નિશાત** કીસ જા બીન તેરે મેરે આકા,
બેકસ હું બેનવા હું ખાજા ઇધર તો દેખો.

ગઝલ—૩૫

કરતી હે કત્લ મુજકો તેગે અદાયે ખ્વાજા,
હે જાંનો દીલ અસીરે ઝુલ્ફે દુતાયે ખ્વાજા.
યે મેહરો માહ હુયેહેં શયદાયે રૂયે અનવર,
આલમમેં જીસકો દેખો વોહ હે શીદાયે ખ્વાજા.
મકસદકે મોતીયોંસે ભરતા હે ચર્ખ દામન,
આતાહે જોશપર જબ બહરે અતાયે ખ્વાજા.
મેરી યેહી દુઆ હે દીન રાત તુજસે યા રબ,
મકસદ બરઆયે દીલકા મેરા બરાયે ખ્વાજા.
ઇસકંદરો ફરીદુંકે દરપે જાયેં કયું હમ,
કાફી હે આસતાને દોલત સરાયે ખ્વાજા.
હો તુરકી તજલ્લી ઝાહેર કલામ બેશક.
ગર રૂયે પુર ઝીયાસે પરદા ઉઠાયે ખ્વાજા.

ગઝલ—૩૬

દુનીયાસે જબ ઉઠાયે બિસતર ગુલામ તેરા,
યા રબ જબાંપે જારી ઉસદમ હો નામ તેરા.
બુતખાને છાનમારે કાબએમેં ઢુંડ આયે,
દિલકે મકાંમેં પાયા અય જાં મુકામ તેરા.
મસજીદકે દરપે કયુંકર હો પાસબાંકા પેહરા,
બેહદ હે ઇલાહી દરબારે આમ તેરા.
જન્નત મીલે કે દોજખ દોનોં તરેહસે ખુશ હું.

મુખતાર તુ હે મેરા મેં હું ગુલામ તેરા.
કલેમા તેરા ન કયુંકર જારી હો શશ જહતમેં.
બજતા હે પંજ વકતા નૌબતમેં નામ તેરા.
રહમતકા મુસ્તહકભી તુઝસા નહીં હે **અશરત**,
હેં ગરકે બહરે ઇસ્યાં દફતર તમામ તેરા.

ગઝલ—૩૭.

આયા કરો ઇધરભી મેરી જાં કભી કભી,
નીકલેં હમારે દીલકે અરમાં કભી કભી.
પાલો ન ગેસુઓંકો યેહ કાલી બલાકે હેં,
હયરાં કરેંગે રોજ પરેશાં કભી કભી.
આનેમેં જાન આપકો ગર ઉજર હે યહાં,
ખત તો લીખા કરો મહેતાબાં કભી કભી.
પુછા શબે વીસાલ કે આઓગે યા નહીં.
કુછ સોંચ સોંચ કેહને લગે હાં કભી કભી.
યાદ આતીહે ઉસ વક્ત મુઝે સુરગે યુસુફ.
પરલ લેતા હું મેં બોલકે કુરઆં કભી કભી,

ગઝલ—૩૮.

રડતન શબે ફીરાક ન પાઇ તમામ રાત.
પેહલુ થા ઓર દરદે જુદાઇ તમામ રાત.
કરતા ગીલા વીસાલમેં મેં દરદે ઇશ્કકા,

એક બાતભી તો યાદ ન આઇ તમામ રાત.
બોસા જો લેલીયા તો વોહ શરમાયે ઇસકદર,
તો સુબ્હો ફીર ન આંખ લગાઇ તમામ રાત.
આફતમેં જાન શમએકી થી શામે વસ્લસે,
મેંને જલાઇ ઉસને બુઝાઇ તમામ રાત.
ઠેહરી નં ઉસ્કે હુસ્નકે આગે કીસી તરેહ,
ઉઠ ઉઠકે મેંને શમએ જલાઇ તમામ રાત.

ગઝલ—૩૯.

દીખાદો સુરતે જેબા મોહૈયોદદીન જીલાની,
તડપતાહે દીલે શયદા મોહૈયોદદીન જીલાની.
સીવા તેરે કહાં જાઉં દીલ અપના કીસસે બેહલાઉં.
શફીક અયસા કહાં પાઉં મોહૈયોદદીન જીલાની.
હબીબે કીબ્રીયા હો તુમ શહે હર દોસરા હો તુમ,
દીલોંકે મુદદઆ હો તુમ મોહૈયોદદીન જીલાની,
ખુદાકે વાસતે આઓ તરહહુમ જલ્દ ફરમાઓ,
ખુદારા શીકલ દીખલાઓ મોહૈયોદદીન જીલાની,
મઝારે ફેઝે હકકાની મુકરર કુતબે રબ્બાની,
કરામતમેં હો લાસાની મોહૈયોદદીન જીલાની.

ગઝલ—૪૦

મહબુબે ખુદા શહે જીન્નો બશર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર

અલતાફો કરમકી કીજો નઝર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
મેરી કીશતી ભંવરમેં આન પડી, યા ગૌસહે આપકી શાન બડી,
કરો પાર ભંવરસે કિનારે પર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
જો મેરે પયે આજાર રહે, વોહ હમેશા જલીલો ખાર રહે,
દુશમન હોં મેરે સબ જેરો જબર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
તુમ બેશક હકકે પ્યારે હો, અહમદ વ અલીકે દુલારે હો,
મેં આપકો છોડકે જાઉં કીધર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
શીકલે મોહંમદ શાને અલી, મહબુબે ખુદા સરતાજે વલી,
મુશકીલમેં પડા હું લીજે ખબર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર,
બગદાદમેં મુજકો બુલા લેના, વોહ જમાલે ખુદારા દીખા દેના,
અબ હીંદમેં હોગા ન મેરા ગુજર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.
મહમુદશાહ ગર તુ ચાહે ભલા, કર ગૌસકે નામકા વીર્દ સદા,
યેહી દોલસે કહાકર આઠોં પહેર, યા સૈયેદેના અબદુલ કાદીર.

ગઝલ—૪૧

તુને પીતકા વાઅદા કરકે પીઆ મોસે પીત લગાના છોડદીયા,
વોહ મેહેરકી અંખીયાં ફેર લીની હરદમકા આના છોડદીયા.
જરા દરસ દીખાકે બોલ સજન, તોરે બોલપે વારૂં સબ તન મન,
તેરે ઇશ્કમેં ખોયા સારા જોબન, મેંને અપના બીગાના છોડદીયા,
ઇસ ચાહસે પેહલે નેહ લગા, ઓર મનકો મેરે ફેર લીયા.
અયસે બસે કીસ દેસમેં જા, જો ઇસ દેસકા આના છોડદીયા.
જાયેં એરી સખી અજમેરકો ચલ, જહાં અપને પીયાકા બાસાહે,
પીઆ બીના કુછ બાવત ના, મેં દીલકા લગાના છોડદીયા.

ગઝલ—૪૨

નમાજ કીસકી કહાંકા રોઝા અભીતો શુગલે શરાબમેં હું.
અદાહો કયુંકર ઇબાદતે હક પડા મેં હાલે ખરાબમેં હું.
કહીં નમાજી કહીં શરાબી કહીં મેં હુંગા જોહદકા જાહેદ,
ખુદાકા ડર હૈ બુતોંકા ખટકા અજબ તરેહકે અઝાબમેં હું.
શરાબકા શુગ્લ હોરહા હે બગલમેં પાતા હું મેં કીસીકો,
મેં જાગતા હું યા સો રહાહું ખ્યાલમેં થાકે ખાબમેં હું.
ન છેડો જાહેદ જીયાદા મુજકો નહીં યે મોકા હે ગુફતગુકા,
સવાર જાતા હે વોહ શરાબી મેં હાઝીર ઉસકી રીકાબમેં હું.
કયામત આનેકા ડર હૈ કીસીકો નહીં તમન્ના હે જીંદગીકી,
હીસાબ કયા કોઇ લેગા મુઝસે બતાઓ મેં કીસ હીસાબમેંહું.

ગઝલ—૪૩

કહું કયા રૂતબયે વાલા મોઇનુદદીન ચીશતીકા,
જીસે દેખા હે વોહ શયદા મોઇનુદદીન ચીશતીકા.
તુ રખ વીરદે જબાં હરદમ યે નામે પાકકો અય દીલ,
ચીરાગે મંઝીલે ઉકબા મોઇનુદદીન ચીશતીકા.
તમન્ના હે મલાયેકકો કે ચુમેં આનકર ચોખટ,
કુછ અયસાહી હે દરવાજા મોઇનુદદી ચીશતીકા,
ચલો અય તીશનેગાને માઅરેફત સેરાબ હોં ચલકર,
રવાં હે ફેઝકા દરીયા મોઇનુદદીન ચીશતીકા.
નહીં ખાહીશ તેરી જન્નતકી અય રીઝવાં નહીં હસરત,

હમેં કાશી હે દરવાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
દર આયા ઇસમેં જો કોઇ રહા મહફુઝ દોજખસે,
દરે જન્નત હે દરવાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
ગુલામે ખાકેપા હું મેં ગુલામે ખાકેપા સાયેલ,
મોઇનોદ્દીન જીલાંકા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.

ગઝલ—૪૪

રકમ કબ હો શીફત તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી,
વોહ આલી શાનહે તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી,
બયાં મેં કયા કરૂં તેરા, કહાં મકદુર હે મેરા,
વોહ જાતે લા મકાં તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
જમીં વ આસમાં તેરા, મકીં વ લા મકાં તેરા,
અરશપર ધુમ હે તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
તેરે દરીયાયે વહદતમેં, જહાજે બેડા કયું અટકે;
તુ કિશતી પારકર મેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
તેરે દરબાર જો આવે, મુરાદેં દીલકી લે જાવે.
અજબી સરકાર હે તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી,
તુહી હે પીર પીરોંકા, કુતુબ ઓર ગૌસ મીરોંકા.
હુકુમત હીંદ હે તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
ખતે હાજા હબીબુલ્લા, વ માતા ફીઝ હુબ્બુલ્લા,
લીખા પેશાનીપર તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી,
તુ કુતબોદ્દીન ફરીદુદ્દીન શરીઉદ્દીન અલાઉદ્દીન,
યે શાને પંજતન તેરી, મોઇનુદ્દીન અજમેરી.

તુહી હાદી હીદાયતકા, તુહી વાલી વીલાયતકા.
ફકર મીરાસ હે તેરી, મોઇનુદીન અજમેરી.
વસીલા તુ ગદાઓંકા, શેહનશાહ બાદશાહોંકા.
દુહાઇ ધર બધર તેરી, મોઇનુદદીન અજમેરી.
તુ દીલવા **શમ્સ** કે મકસુદ, અલાઉદીન સાબેર જુદ.
હુઝુરીમેં રહું તેરી, મોઇનુદદીન અજમેરી.

ગઝલ—૪૫

વોહ કોન હે જો દીલસે તેરા મુબતીલા નહીં,
કીસકી જબાંપે યાર તેરા તજકેરા નહીં.
આઓ ન આઓ પાસ ન બેઠો ન બેઠેકી,
હોના મગર ગરીબપે દીલસે ખફા નહીં.
આદમકો મત ખુદા કહો આદમ ખુદા નહીં,
લેકીન ખુદાકે નુરસે આદમ જુદા નહીં.
હમ જાનતે હેં હુસ્નકા તુમકો ગુરૂર હે,
તુમ જાનતે હો મુઝસા કોઇ દુસરા નહીં,
કેહતા હે કીસ ઘુમંડપે તુ હમકો દોજખી,
જાહેદ તેરા ખુદા હે હમારા ખુદા નહીં.
આજાર મેરા દેખકે કેહને લગે તબીબ,
બીમારે ઇશ્કકો કભી હોતી શાફા નહીં.
તનહા અઝીઝ છોડગયે મુજકો કબ્રમેં,
બાદે ફના કીસીકા કોઇ આશના નહીં.
જોરો જફા લીખાથા હમારે નસીબમેં,

તકદીરસે ગીલા હુ કીસીસે ગીલા નહીં.
કુચેમેં ઉસકે જાનેસે નાસેહ ન મનેઅ કર,
કયા જાને તુ કીસીસે તેરા દીલ લગા નહીં.

ગઝલ—૪૬.

તુમહારે હુસ્નકી જબતક બહાર બાકી હે,
જો ચાહો ઝુલ્મ કરલો ઇખ્તીઆર બાકી હે.
ખુદાકે વાસતે સુરત દીખાદે એ ઝાલીમ,
લબોંપર દમ હુ તેરા ઈંતેઝાર બાકી હે.
કીયા જો વસ્લસે ઇનકાર તો ખુલગયા હમકો,
તુમહારે દીલમેં અબીતક ગુબાર બાકી હે.
શબે વીસાલમેં સાહેબ જરા ન ઘબરાઓ,
અભી તો આપસે બોસો કિનાર બાકી હે.
તુમહારી આંખોંસે સાબિત હુવાહે ઓર બાકી.
શરાબે વસ્લકા અબતક ખુમાર બાકી હે.

ગઝલ—૪૭.

તેરા સાની અગર કોઇ બશર હોવે તો મેં જાનું.
બશર તો કયા વલે શમસો કમર હોવે તો મેં જાનું,
તુમ અપની ઝુલફે નાગનકો મેરે મોંહસે મીલા દેખો,
અગર વોહ લાખભી કાટે અસર હોવે તો મેં જાનું.

નીકાલો રૂખસે બુરકેકો રહી શબ વસ્લકી થોડી,
તુમ અપની ઝુલ્ફકો ખોલો સહર હોવે તો મેં જાનું.
જરા છુપકે રકીબોંસે મેરી આંખોમેં આ બેઠો,
અગર કોઇ લાખભી ઢુંઢે ખબર હોવે તો મેં જાનું,
તેરે **વહશી** મીજાજકા મુઝે ડર હે મેરે પ્યારે,
અગર હમ જાનતક દેવેં કદર હોવે તો મેં જાનું.

ગઝલ—૪૮.

દરપર પડા રહુંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
દેખા તુમ્હેં કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
કુચા ગલી વ ઘર ઘર હે દેખ લેના તુમકો,
બદનામ તો કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
ઘુરકીસે તુમ જો ચાહો દરવાજા છોડ જાઉં,
મરકર ભી ના હટુંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો
લાખોં સીતમ સહુંગા મેં ઇશ્કમેં તુમહારે,
શીકવા નહીં કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
દીલ જાન ઓર ઇમાં તુમપર કરૂંગા કુરબાં,
વાઆદા વફા કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.
કાઝી પેહનકે કફની સુરત બના ફકીરી,
દર દર સદા કરૂંગા ચાહે બોલો યા ન બોલો.

ગઝલ—૪૯

સખીરે મેં પીતમકો કયુંકર મનાઉં,
યે આતાહે જીમેં કે જોગન કહાઉં.
ક્રુપાકર સનમ મુજકો અયસાહી દેખે,
તો લાઓ ભભુત અપને મોંપર લગાઉં.
મનાઉં પીયાકો મેં કીસકીસ તરેહ અબ,
યે દરદે જીગર જા મેં કીસકો સુનાઉં.
પીઉ પીઉ કેહ સરકે બાલોંકો અપને
ઉદાસન કહાઉં જટા મેં બનાઉં
શીરૂં મેં નીડર હો ગલે ડાલ ઘંટા,
જહાં એહું દીલકી મેં ધુની જગાઉં.
નહીં કામ કુછ ખઓર સાદીકકો ઉસબીન,
કે લે નામ અલગ દીલકો અપને રીઝાઉં.

ગઝલ—૫૦

મહબુબે ખુદા અર્શપે પહોંચા શબે મેઅરાજ,
કયા ખુલા ગયા ઉમ્મતકા નસીબા શબે મેઅરાજ.
મહબુબ નઝર આયા જો તનહા શબે મેઅરાજ,
પરદેસે ખુદા ખુદ નીકલ આયા શબે મેઅરાજ.
હાસીલ યે હુવા આપકો રૂતબા શબે મેઅરાજ,
અલ્લાહકો ઇન આંખોંસે દેખા શબે મેઅરાજ.
રોશન પદે બયઝાસે કદ્દુપા શબે મેઅરાજ,

ક્યા રૂયે નબીકા લીખ્ખાં જલવા શબે મેઅરાજ.
ઇનસાનકી ક્યા જાન ફીરીસ્તેભી ન પહોંચે,
વહાં જાકે વોહ એક દમમેં ફીર આયા શબે મેઆરાજ.
કેહતેહેં શફાઅત ઉસે અલ્લાહસે હરબાર,
થા બખશીશે ઉમ્મતકા તકાઝા શબે મેઆરાજ
અય લુત્ફ જો મહબુબને ચાહા વોહી પાયા,
બાકી ન રહી કોઇ તમન્ના શબે મેઅરાજ.

ગઝલ—૫૧

દોસ્તીકા હો જમાનેમેં ભરોસા કીસપર,
તુ મુઝે છોડચલા અય દીલે શયદા કીસપર.
ફીતના પરદાજ દગાબાજ ફુસુંગર એયાર.
હાય અફસોસ દીલ આયાભી તો આયા કીસપર.
ઉસકી તસ્વીર જો યુસુફકે મુકાબીલ રખદું,
દેખીયે ગીરતેહેં ફીર અહલે તમાશા કીસપર,
જાનીબે ચર્ખ ઇશારેસે બતાયા ઉસને,
જબ કહા મેંને મેરા સબ્ર પડેગા કીસપર,
દીલ ચુરાયા જો મેરા આપ ભરી મેહફીલમેં
ઓર કેહતે હોકે હય શુબા તુમહારા કીસપર.
દાગ જાનતેહું તો મકતલમેં પર અવ્વલ સબસે,
દેખીયે વાર કરે વોહ સીતમ આરા કીસપર.

ગઝલ—૫૨

ન છેડો હમેં દીલ દુખાયે હુયે હેં,
જુદાઇકે સદમે ઉઠાયે હુયે હેં.
બુતોંને જલાયા હમેં શમએ સુરત,
ખુદાસે બસ અબ લો લગાયે હુયે હેં,
ભલા જુમ્હકે વક્ત તડપું મેં કયુંકર,
વોહ જાનુંસે સીના દબાયે હુયે હેં,
શહીદોંકે લાશોંપે બોલા વોહ કાતીલ.
યે સબ ખુનમેં કયું નહાયે હુયે હેં.
હયા વસ્લમેંભી નહીં જાતી ઉનકી,
દુપટ્ટેસે મોંહકો છુપાયે હુયે હેં.
મુઝે કત્લ કરકેભી ચીતવન ન બદલી,
અભીતક વોહ તેવડી ચડાયે હુયે હેં.
કયામતમેં દીદારકા કયા યકીં હો,
અભીસે વોહ આંખે ચડાયે હુયે હેં.
ન તકલીફ દે ઇસ કદર કબ્ર હમકો.
તેરે ઘરમેં મેહમાન આયે હુયે હેં.
જો આજાયે મુશકીલ ન ઘબરાઓ રંગીન,
અલી બહરે ઇમદાદ આયે હુયે હેં.

ગઝલ—૫૩

સનમકા નુર દેખા હે ખુદાકે નુરકે બદલે,

કુવા હે દાગે દીલ રૌશન ચીરાગે તુરકે બદલે.
જો દેખેંગે તેરે હુસ્ને જહાંઆરાકો મેહશરમેં,
ખુદાસે લોગ માંગેંગે તુજહીકો હુરકે બદલે.
અનલહકકે ઇવઝ લબપર અનલ મહબુબ જારીહો;
ચડાયેં દારપર મુજકો અગર મનસુરકે બદલે.
પસે મુરદન અગર યારો મોયસ્સર હો તો રખદેના,
કફનમેં ખાકે કુચે દીલ રૂબા કાફુરકે બદલે.
ખુદાયા ઇશ્કે બુતમેં ઇસ કદર સખ્તી ઉઠાઇ હે,
કે પેહલુમેં હે એક પથ્થર દીલે રંજુરકે બદલે.

ગઝલ—૫૪.

કુછ નહીં દરકાર હે મુજકો નીશાની આપકી,
એક બોસા દીજીયે હો મેહરબાની આપકી.
ક્યાં કરૂં તારીફ કીસ મોંહસે મેં જાની આપકી,
ખલ્કમેં હોગી ન લેકીન કોઇ સાની આપકી.
જબ સુનેરી બાલ દેખું હું કીસીકે ગુલબદન,
યાદ આ જાતી હે ફોરન નવ જવાની આપકી.
બસ નહીં ભુલેંગે પ્યારી જબતક હે દમમેં દમ,
હર જગા કેહતે ફીરેંગે કહાની આપકી.
કયું બને હરજાઇ અબદુલ્લા બેઠેભી રહો,
દી ખુદાને ચાંદસી તસ્વીર જાની આપકી.
મરહબા જોશે જુનું તસ્ખીર કેહતેહેં ઇસે,
ખેંચ લાઇ ઉસકો આખીર જાં ફીશાની આપકી.

નાટકનાં ઉરદુ ગાયનો.

બા ર જે.

૫૫

કરમ કર મેરે હાલપર અય કરીમ,
તેરા નામ રહમાન હય ઓર રહીમ.—કરમ.
તુહી દોનોં આલમકા સુલતાન હય,
જહાંમેં નુમાંયાં તેરી શાન હય.—કરમ.
ફના હોનેવાલા હય સબ કારોબાર,
રહે નુર તેરા સદા આશકાર.—કરમ.
(ખુદાદાદ.)

૫૬

ફરમાઓ શરમાઓ નહીં અબ હજરત સરવર હાં,
કોન હે વોહ તુમને જીસપર તનમન ડારે વાર—ફર.
ફંસકે દામે ઇશ્કમેં અબ છુટના હે દુશવાર,
ઘર છુટા દર છુટા હયરાન હો બનબન જાનસે.
કદમ પુરગમ દીન રતીયાં—ફર.
જોરવાલે આપથે કયું બને નહીં ફોજાર,
દુખ ઝેલે સુખ ઝેલે, હે જોર કીધર અબ શોર.
હે જીસપર બહડ બહડકર બતીયાં—ફર.
(ખુરશીદે જરનીગાર)

૫૭

મેરા ગમકા તરાના સુનીયે ફિસાના અય શહે છશાં.
હય યે જમાના દુશમન પુરાના સુનીયે ફીસાના—અય.
આબીદ મેરા બાપ થા જંગલમેં હામાન,
મેહેર મેં યે ઉસકી લાડલી મેરા બાઇ મુજફર જાન.
મેરી માં થી નાદીના યગાના સુનીયે ફીસાના—અય

(હામાન.)

૫૮

યારકે ઘર ચલ જાયે નીડર બતલાદે નગરીઆ.
જાનાકે ઘરકા ખબર બતલાદે.
સાથ જરા ચલકે ડગર બતલાદે,
હીલ મીલકે સંગ જાના, જહાંસે વોહ પાના.
પરીકા લેઆના, સફરપર બાંધે કમરીઆ,

(ખુરશીદે જરનીગાર)

૫૯

ધુંએકી ગાડી ઉડાયે લીયે જાયે,
પેસેકા લોભી ફીરંગીઆરે બાબુ
જાત નહીં દેખે જમાત નહીં દેખે, એકહીમેં સબકો
બીઠાય લીયે જાય—ધુંએકી
હીંદુ મુસલમાન ભંગી ચમારસે, ટીકીટકે રૂપીયે
ગીનાય લીયે જાય.—ધુંએકી
દીલ્લી શેહરસે ચલે જો મુસાફીર, મુંબઇ કલકત્તા
ભગાય લીયે જાય.—ધુંએકી

(ખુરશીદે જરનીગાર.)

૬૦

ગુસ્સા છોડો દીલ મત તોડો દીલબર પ્યારી ખાના લાવ.
હલવા મલીદા કલીઆ સાલન આલુ ગુબ્યા ઓર પલાવ.
જર્દા શીરની ઓર મુતનજન અખની બીરઆની મંગવાવ,
કુલીયા આબી નાન પરાઠા ફુલકે બાકરખાની પકાવ,
રોશ કુફતા ગુરદા કલેજી ભેજા કુરમાબી ખીલવાવ,
ઓજડી પચોની કબાબ સુમેસે પાયા સીરીંબી દીલવાવ.
લડ્ડુ પેંડા બરફી જલેબી ગગન ગાંઠીયાબી મંગવાવ,
દૂધ દહી રબડી બાલાઇ પુરી કચોરીબી પકવાવ.
(દાગે હસરત.)

૬૧

પીલે શરાબ મજેદાર મેરે યાર—પીલે.
જાહીર દીલકો જોશમેં લાવે,
રંજ હટાવે હજાર મેરે યાર—પીલે.
દર્દ તમામકો ગર્દ કરત હે,
સરદમેં બહોત બહાર મેરે યાર—પીલે.
(સૌભાગ્ય સુંદરી)

૬૨

મજા દેતે હેં કયા યાર, તેરે બાલ ઘુંઘર વાલે,
નીકલી મેરે દીલસે આહ. જાતાથા વોહ રશ્કે માહ.
દેખા દુશ્મનકે હમરાહ દોનોં હાથ ગલેમેં ડાલે—
પેહલેથી મુજસે તકરાર—અબ તું કયું કરતાહે પ્યાર.
અબ તેરી તરફસે યાર—મેરે દીલમેં પડગયે છાલે,
તેરી ભવેં હય યા શમશીર—તેરી ચીતવન હય યા તીર.
હયે આંખેં બુતે બેપીર, યા હય જહેર ભરે દો પ્યાલે.

કોઇ દમકા હું મેહમાન, એક નજર ઇધરભી જાન,
તેરી આંખોંકે કુરબાન, ઓ મુંહ ફેરકે જાને વાલે.
(અસીરે હીર્સ.)

૬૩

મેં તો બાવરચીકી બેટી, મેરા બાપ દાદુમીયા—મેં તો.
મોગરા મેરી માદર પ્યારી, નામ ચંબેલી મેરા,
કાલેખાંકી માઅશુક મેં હું, વોહ હય મેરા ચેરા—મેં તો
કાલી કાલી સુરત મેરી, કાલેખાંકી સારી,
ગોરે મોંહકો આગ લગાઉં, કાલી મુઝકો પ્યારી—મેં તો.
લટક મટક કર ચલી બજારકો, હાથમેં લેકર ટોકરી,
નજર ભર કોઇ દેખો લોગો, બાવરચીકી છોકરી—મેં તો.
(હવાઇ મજલીસ)

૬૪

મન મયલ મીટે તન તેજ બડે, દે રંગ ભંગકા લોટા.
સૌ રોગ ટળે, સૌ સોગ જલે, કરે ભંગ અંગકો મોટા.
જબ તાર જમે, આજાર રમે, નવ હાથે બટેજી છોટા.
તન સાફ, મન સાફ, હો સાફ આદમી ખોટા—મન.
લે કંદ દુધમેં ઘોલા, તો ભાંગ બના અનમોલા.
કર પાર ભંગકા ગોલા, હરબાર બોલ બમબોલા.
ઉઠ ભોર નહાકે ગંગ, ચડા લે ભંગ, જમાલે રંગ
નીરાલે ઢંગ, દીખાકે જંગી કુંડી સોટા—મન.
(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૫

હો ન દીલારામ, તો કયા દીલકો આરામ.
દીલકો આરામ, ન તો જીનેસે કામ—હો.

આંખોંને કાતીલકે બરછી હય મારી,
મેં બનકે મતવારી, હું કાતીલ પર વારી.
હય જીસે બેજારી, લાચારી, લાચારી,—કયા દીલકે.

(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૬

ખાવું મેં સાવેકા મલીદા, ખાવું મેં મોતી ચુર લારવા–ખાવું
ખાવું મેં પુરી, બાસુદી વ ખસ્તા કચોરી,
ખાવું મેં શકરપાલા દો સેરા—ખાવું.
ખાવું મેં સીખરન, સુતરફેની, રેવરી, મલાઇ.
ખાવું મેં મથુરાજીકા પેરા—ખાવું

(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૭

ખેલો કુદો, ખેલો કુદો, આવ ભાઈ ખેલો કુદો.
ગાવ નાચો, મસતી કરો, આવ જરા ખેલો કુદો–ખેલો
૧ પડતે પડતે અંખી ફુટી,
૨—લીખતે લીખતે ઉંગલી ટુટી.
૩—છોરો છોરો માથા કુટી.
આવ ભાઇ ખેલો કુદો—ખેલો.
૪—આયે નહીં, ક, ખ, ગ, ઘ,
૫—આઇ નહીં, ચ, છ, જ, ઝ,
૬—દુર કરો સબ ત, થ, દ, ધ,
આવ ભાઈ ખેલો કુદો—ખેલો.

(હરીશ્ચંદ્ર)

૬૮

કોઇ હાલ કહો જાકે, મેરી પરીકો સમજાકે—કોઇ.
તેરી ખબર દે કઓન મુજે, ઓર લાવે કોન નીશાન,
તુઝે કહાં મેં પાઉં જાન, યેહીહે ધ્યાન, રહા હેરાન—કોઇ.
અય પંખ પંખેરૂ ઉડે ફીરે તુમ જગે જગે પર દુર,
કહીં નઝર પડી વોહ હુર, સરાસર નુર, જો હે મજબુર—કોઇ.
સુનો સુનો અય બનકે દરખ્તો, સુનો મેરી ફરીયાદ,
કહાં જમા મેરા શમશાદ, કરો ઇમદાદ, મેં હું બરબાદ—કોઇ.
અય જમીન ફટજા, જરા તુ હટજા, નઝર પડે ઇસરાર,
કહાં છુપી હે વોહ દીલદાર, ગુલે બેખાર મેરી ગમખાર—કોઇ.
હવા સલામો પયામસે હે, જહાંમેં તેરા નામ,
જહાં મીલે વો ગુલઅંદામ, તું દે પેગામ, યેહીહે કામ—કોઇ
(ચત્રા બકાવલી.)

૬૯

યેહ ઇંગલીશ બરાંડી શીરાજી અંગુરી,
યેહ હય બીર તાસીર દાર.
મોહૈયા હય પુરા મયખાના પયમાના
ઉડાના જમાના ખુમાર.
શેરી ખુશ ગવાર, બીસયાર મીકદાર
તૈયાર યેહ દેશી યેહ રાસી યેહ બાસી,
યેહ મીઠી યેહ કડવી દીખાતી બહાર.
બરાબર યેહ હય વીસ્કી મોહુવેકી યાર
વો જોહર હય ઇસમેં કે જર હો નીસાર.
યે બન્દરકી માનીંદ ઠુમકો નચાયે,

હો પીતેહી ખર ઝીરકે મોહમેં ચેહ જાયે.
શીતાબી હો નાઝીલ ખરાબી હજાર,
લાચાર અંજામકાર
હાં શરાબી હે આલમમેં ખાર--
(દીલ ફરોશ)

૭૦

પ્યાર મોહનીયા નીભાના હોગા
ગમ જો હોગા ઉઠાના હોગા
આશીકકો બોસા તો શીરીં લબોંકા
દેના હોગા દીલાના હોગા---પ્યાર.
ચરચે તો ઉલફતકે યેહી રહેંગે,
હમ નહોંગે જમાના હોગા--પ્યાર.
(દીલફરોશ)

૭૧

અયેશો ખુશીકા બઝમમેં તેરી સદા કીયામ હો,
શોહરા હો જાબજા તેરા ફેઝકી ધુમધામ હો--અયેશો.
દહેર હો તુઝપે પુરફીજા મહેર હો તુઝસે પુરઝીયા,
દીલસે મુતી હુકમકા તેરે માહે તમામ હો—અયેશો.
હુકમ તેરા રવાં રહે ફેઝ તેરા દવાં રહે,
અયેશ યે જાવેદાં રહે ખર્ચ તેરા ગુલામ હો—અયેશો.
(દાગે હસરત)

૭૨

તુમ ન આયે નગરીયા હમારીરે,
રહી સુની સેજરીયા હમારી રે—તુમ.

આંખેં દીખાકે તુમને મેરે દીલમેં રાહ કી
તુમસે લડગઇ નજરીયા હમારી રે—તુમ.
સીનેકે પાર હોગઇ બરછી નીગાહકી,
જચતા નહીં હે હાય તુમ્હારી નીગાહમે,
આંખોંકો અપની મેંને બીછાયા હય રાહમેં
આઓ આઓ ડગરીયા હમારીરે—તુમ.
રખના ન તેગ કાંધેપર અય શીત્નાગર કહીં
બલ ખા નજાયે મુફતમેં નાજુક કમર કહીં
માનો માનો સાંવરીયા હમારી રે—તુમ.

(દાગે હસરત)

૭૩

જબકે કલંદર બનબન ફીરકર બંદર લેકર આતે હેં,
તાલી બજાના નીસદીન પલછીન બંદરકો બતલાતે હેં,
તુને આકર કયું દીખાગે મોહે બંદરવાકે ખેલ-તુને,
ભોલે ભાલે મનકો નભાયે તોરા ખેલ,
ઇનસાનોંને કયસા પાયા હેવાનોંકા મેલ—તુને.

(ચત્રા બકાવલી.)

૭૪

હય યેહ જુટી દુનીયા મતલબી,
યેહ હય નાહમવાર, કોન ? દુનીયા મતલબી.
ઇસિમેં ખટપટ સટપટ, ઝગરા ઝંઝટ, હર દબકી,
કાટ ફાંસ, જીસકા બદ હય અંજામ,
ઇસકે ફંદેમેં પરનેસે ખારી હય સબકી.

યારો સુનતે હો, કયા ? ખારી હય સબકી.
યેહ ઐયારોંકી ઐયાર, યેહ મક્કારોંકી મક્કાર,
યેહ હય નાહીનજાર, કોન ? દુનીયા મતલબી.

(લયલો નહાર)

૭૫

કહાં દેખાબી યારો મેરા સનમ,
મેરા સનમ દીલજાની સનમ
મેરે સનમકી યેહી નીશાની,
કાલી કાલી જુલફેં ઓર ગોરા બદન.
મેરે સનમકી યેહી નીશાની,
ગોંડેકી ટોપી ઉડાતા પતંગ,
મેરે સનમકી યેહી નીશાની,
કમર ચીતેકી વ બાંકી ફબન.

(તાસીરે ખાબ)

૭૬

મેં તો ભર જોબનમેં આઇ કરતી નાજ ઓર નખરા
નામ મેરા ચંપા બેગમ, ગુલબીબી હે માદર,
નુર મીયાં હે બાપ મેરા, કરતી હું યે જાહેર.
આતાહે યે કોન, અરે હાં અય ઓ મેરી માજી,
જીસને મેરી નાક કાટીથી, વોહી હે યે પાજી,
દેખો ઇસસે અબ ચલી-તર કેસા હુમેં કરતી,
મીઠી મીઠી બાતેં કર કર સરપર ઇસકે ચડતી.

(તીલસમે સુલયમાત.)

૭૭

દીલદાર યાર છબેલાસે નયના લગાઇંગે,
નયના લગાઈંગે સયના લગાઈંગે,
યાર મેરા આલા, જોબન મેરા બાલા.
સુરત મોરે સૈયાંકી મનકો ન ભાએરે,
બાત મોરી ભોલી ઉંમર મેરી કચોલી,
અબ આંખમાર ગબરૂસે સયના લગાઇંગે.

(ભુલ ભુલૈયાં.)

૭૮

ગજબ બેચન વાલી નાદાન યે તેરા નખરા,
ફુલોંકી ડાલી હે તેરી નીરાલી, આંખોંમેં હે કેસી લાલી.
કહીં લડગઇ, કહીં અરગઇ, યે તેરા નખરા,
ખુબ નીકાલી હે દેખા યે ભાલી, બાતોંમેં બોલી ભાલી.
કહીં ડરગઇ, કહીં મરગઇ, યે તેરા નખરા,
નાજ દીખાદે જો અદા બતાદે, નેકામેં કેસે આવે.
અરો ચલરી, નહીં જલરી, યે તેરા નખરા,

(ચંદરાવલી)

૭૯

સારી પેસેકી બહાર, પેસેકા કારોબાર,
પેસેકા પ્યાર, પેસેસે યાર ગાર તાબેદાર.
ગર હો કોઇ ચમાર, યા હો કુમ્હાર,
પેસે હો ચાર, તો બેશુમાર, કેહલાયે ઇજ્જતદાર.
પેસેકી સબકો ચાહ, મોહતાજ હો યા શાહ,
પેસા પેસા પેસેકી વાહ વા.

કોઇ પૈસેકા મજદુર, ફેંકે હે બાજરૂ,
કહે ઉસકો હુર સબ બેકસુર, હોદુર, બે કાઉર
ધોબી હો યા હજામ, પર હોજો પાસ દામ,
સબ ખાસો આમ, સોસો સલામ, ઝુક ઝુક કરે મંદામ.
(અલીબાબા)

૮૦

બહાદુર જંગી, સારે નંગી મયાન કરો શમેશીર,
જવાન સંગી, હે ઉમંગી, રંગી આલમગીર.
બરછી ભાલા, ખંજર બછવા, ઢાલ કમાનો તીર,
માલ ખજાના જેવર ગેહના, રખના બા તવકીર.
સબ બંજારે હમને મારે, રાહે રવાં બેપીર,
દેવ બશરકો શેરે બબરકો, હમમેં ડાલેં ચીર,
પારીસ લંડન, આરમન જરમન, મુલતાનો કસમીર,
ફીરતે હરદમ રૂસતમસે હમ, જંગલ હે જાગીર.
(અલીબાબા)

૮૧

બટવા ગુંથન દેરે મીજાજી બટવા ગુંથન દે,
આજ મોરી બાલીકા બાલા જોબનવા, બટવા ગુંથન દે,
ચીકનેમેં ચીકના પીપલકા પતવા ઉસ્સે ચીકના ઘી.
ઉસ્સે ચીકના પ્યારીકા જોબના, યારોંકા લલચાય જી—આજ.
નદી કીનારે પલંગ બીછાયા, પાયા ડુલડુલ જાય,
કીસ પાપીકી નજર લગી, મેરા પરદા ખુલખુલ જાય—આજ
નદી કીનારે બગલા બેઠા, ચુન ચુન મછ્છી ખાય;
બડી મછ્છીકા કાંટા લગા, તલપ તલસ જી જા.
(ઉદય ભાણુ)

૮૨

સનનન સોહે સાંવરીયા સામ,
પ્યારી પ્યારી નેનોંપે વારી વારી જાઉં—સનનન.
એકતો ડારે પીયા મુખડેપે આંચલ, દુજે દીખાવે ઉંગલીઆં રામ.
તીજે જરે મોરી છતીયાંપે ચુટકી કયા જાદુ ડારા ગુજરીઆ સામ.
સનન.
નાક જમાવે મોરા જીયા લુભાવે, નયનોંકી ડારે પતંગીઆ રામ.
જાઓ હઠીજી ન બઇઆં મરોરો, છોડો હમારી ડગરીઆ રામ.
(મુળરાજ સોલંકી)

૮૩

જીસકા જાની જુદા હોજાવે,
ઉસકે આશકકો નીંદ નહીં આવે,
બારા જોબનવા પ્યારી સુરતીયાં,
દેખું તો જીયા લલચાવે; સો મોરી જાન—
ઉંચી અટારીયાં ચંદનકી બારીયાં,
ચડું તો જીયા ધબરાવે; સો મેરી જાન—
ગહેરાસા કુવા પતાલ જલ પાની,
ભરૂં તો જીયા ધબરાવે; સો મેરી જાન—
(ખુરશીદે જરતીગાર)

૮૪

તુંહ ભોલી ભોલી જાન, બતીયોંમેં રતીયાં ભુલા દેતી.
તેરી બલીહારી હુશીયારી હમામ.
સચ્ચે ભુલાદે ભાન, મેરી દીલે જાન—તુંહ ભોલી.
અરે ફતેહખાંજી બોલ, મારા બાપનો છે કોલ,

મારા વાલમજી લાલ, પ્યારા બોલ બોલ.
રંગીયા રસીયા તું છે મારો પ્રાણ,
વશ કીધી છે જાણુ, મને મારી મોહ બાણુ—તુંહુ બોલી.

૮૫

મોરી કામનીયાં તોરે ગોરે ગોરે ગાલ,
મોરી મોહનીયાં તોરે લંબે લંબે બાલ.
મદસે હું મેં મતવારી, મતવારી મોરી ચાલ,
કાંટા લગા પ્રેમકા મેં હો ગઇ બેહાલ--મોરી.
આંખે તેરી મદભરી ડોરે પડે લાલ,
ઠુમક ઠુમક ચાલ ચલે, કમરીયાં જેસે બાલ--મોરી.

(દાગે હસરત.)

૮૬

સુનો મેરે યારો, યે છેલકા કેહના,
અકેલે રેહના, બડા મજેદાર--સુનો.
જંજાલ હેં જોરૂ બચ્ચે, પામાલ હેં અચ્છે અચ્છે,
હેં હાલ યેહ સચ્ચે સચ્ચે, શાદીકે યાર—સુનો.
જોરૂ લાકે, ઘર બનાકે, યાદ સબક કીયે તીન,
તેલ નહીં હે, નાન મંગાદો, લાવ લકરીયાં બીન.
સુનો તુમ ઓર મજેદાર.
ચોરી કરો, કેદ ભરો, ચાહે મરો, ચાહે ગરો.
કુછભી કરો, જોરૂ કો પેસેકા પ્યાર—સુનો.

(નાજાં.)

૮૭

બુરા જંજાલ, ફાસીસે દીલ ન લગાના,

છયલા તુ દીલકો સંભાલ, કીસીસે દીલ ન લગાના—ઇશ્ક.
મજનુંને ઉલફ્તમેં કયા ફૂલ ઉઠાયા, ફરહાદને મુફ્તમેં જી ગંવાયા.
વામીકકો અજરાને કયા કયા જલાયા, રાંઝેકો જીના વબાલ—કીસીસે.
એકતો ઉસકે ઘરપર જાના, દુજે અપના માલ ખીલાના,
તીજે અપની લાજ ગંવાના, ચોથે હુવે બેહાલ—કીસીસે.

(નાઝાં.)

૮૮

મારે પડે હમ પ્યારી ફૂબનકે,
પ્યારી ફૂબનકે નાઝુક જોબનકે.
ઇનકાર છોડો ઇકિરાર જોડો.
દુલ્હા બનાઉં જાઉં વારી દુલહનકે—મારે.
મીસરી ખીલાદે શરબત પીલાદે,
બોસે દે ડાલ પ્યારી પ્યારે દહનકે--મારે.
દીલકા ગની હું ઘરકા ધની હું,
ગમજે દીખાઓ મોહે સારે જોબનકે—મારે.

(હામાન)

૮૯

નિસાર તેરે નખરે નાજો અદાપર નીસાર,
ગોરે ગોરે ગાલોંકે બોસે દીલાદે, દીલકો હો મેરે કરાર.
પ્યારે પ્યારે હાથોંસે ગલે લગાલે,
તુઝકોભી કરલું મેં પ્યાર.
ઝાડુભી ખાઉં મયલતોભી ખાઉં, ખાઉં મેં જુતી પેજાર,
હાથોંમેં ચુડીયાં નાકમેં નથની, પાઉંમેં મોતીકા હાર.

(અલાઉદીન)

૯૦

સીપાઇ તેરી નાલીશ કરૂંગી પોલીસમેં,
તેં મેરા બટવા ચુરાયા એ પટવે--નાલીશ.
બટવા ચુરામા અંગુઠી ચુરાઇ,
જોબન લુટાયા મુફ્તમેં, એ પટવે--નાલીશ,
(સુંદર વેણી.)

૯૧

હમ બડે સીપાઇકે લડકે,
મખ્ખી મારૂં પંખ ઉખાડું તોડું કચ્ચા સુત,
સો ગુસ્સેસે પપ્પડ તોડું મેંભી સીપાઈ રજપુત—ભલા હમ.
બડી દેરસે સોકર ઉઠે રસોઈ ખીર બનાય,
ગંગાકો સંગ લે ખુશીસે ભોજન પાય—ભલા હમ.
(કનક-તારા.)

૯૨

મજેદારી ગીલોરી ભરી લાલીયાં,
ચાતુર હું નાર કરૂં ન્યારા બયપાર.
મારે પાનોંમેં યાર ફંસે શેઠ શાહુકાર, એસો જાદુ ડારીઆં.
ખાઉં ખીલાઉં મેં બીડા બનાઉં,
બીડેમેં છપ્પન મસાલે મીલાઉં,
લોંગ ઈલાયચી ઔર છાલીયાં.
શક્કર બીચ આઇ હમ પાન બીડા લાઇ,
પક્કી પક્કી કલીયાં ગીલોરીયાં બનાઇ,
બડી મજાહ પાઇ જો રંગીલે કભી ખાઈ,
માનકો પાન હે જાનકો જાન હે,
લેલો લેલો આઓ આઓ ગીલોરીયાં,
ખાઓ ખાઓ હાં હાં રંગવાલીયાં, (લયલા.)

૯૩

મોહે રેશમકી સાડી દીલાઓ—
સાડી દીલાવ ચોલી પહેનાવ, યે ધનીયા દુકાનીયાપે
મોહે લેજાવ.—
ગોટા કીનારી દેહલીસે મંગાદો.
લા દોગે ના મેં કુરબાન, હાંહાં મેરીજાન, એકવાર બોસા.
સાડી લાદો ચોલી લાદો ફીર બોસા માંગો,
ચલો મારકીટ આવ. પેહલે પયસે તો દીખલાવ.
પાસ પાઇ નહીં ચાર, મારવાડી દે ઉધાર તો હો બ્યારકી
બહાર લાવ.
(બજમે ફાની)

૯૪

હાય દિલબર અબ આ, નાહક ના સતા,
રહમ જરા તો લા તુજપે હું શીદા—હાય.
હાય જુદાઇ શાક હે ઓર રેહતાહું બેચેન,
ક્યું દીલ દીલબર છીનકર ફીર લાગે દુખદેન—હાય.
તાબ નહીં તેતાબ હું અબ હાય કરૂં મેં કયા,
તેરી ફુરકતને સનમ ચેન હે મેરા લીયા—હાય.
તેરી ચાહમેં ઘરબાર, બલકે સારાહી સંસાર,
અય યાર વફાદાર, મેંને છોડા લા તકરાર.
કર રહમ ઓ ગમખાર, મીલજા મુજસે આ દીલદાર (૨)-હાય.
(અજ મુનશી મીર મોહંમદ હુસેન)

૯૫

સબધર પાગલ સબધર પાગલ સબધર દીવાના,
અંદર પાગલ બાહેર પાગલ ચક્કરમેં આના.

નોકર પાગલ ચાકર પાગલ કીસકા ગમખાના—સબમેં.
યા ખુદા કયા હુવા ગઝબ, યા ખુદા પાગલહેં સબકે સબ.
કયા કરના મેરે મવલા, હેં પાગલ આલા અવલા.
હે ખુન હમારા ખોલા છુટા પીના ખાના.
આગ લગાઓ તુમ દર દર ફીરના હો માઅલુમ—સબમેં.
(ભુલ ભુલૈયા)

૯૬

પૈયાં મેં લાગું ઓ ચાચા પીયારે મોરે,
ચીંતા હમારી બીસારે પીયારે મોરે,
ચમકે નસીબોંકે તારે પીયારે મોરે.
દેકે રૂપૈયા દુલારે પીયારે મોરે,
ચાચાને મુજકો બનાયા ગુલામ,
ચમન કરજા પીઅર છગર નીડર મુદામ.
(અલાઉદીન)

૯૭

ન ગુલ હોતો બાગે બુલબુલકો કયા લાલાજાર,
દય ગુલજાર ઉસકો ખાર, કોઇ જીસકા નહીં દીલદારરે—ન.
બેકલ ચંચલ જીયા કલસે, સોહે નહીં સીંગાર,
કારી કટારી લગાય કિયારી જલાયેજી બાદે બહારરે—ન.
ચયન પરે નહીં. રયન કટે નહીં, નયન બહે જલધાર,
કલદે ચમનકી કળીએ કળીમેં, ગુલ હો ગલેકા જો હારરે—ન.
(લયલો નહાર)

૯૮

આલમમેં હે ખુબી સારી પેસેકી.
બાબા માઇ બેટા જોરૂ પ્યારી પેસેકી.
ઉલ્ફતખારી ઇજ્જતદારી પેસેકી,

જહાં દેખો વહાં મારામારી પેસેકી.
પેસે લાના જયસે પાના દુખ ઉઠાના સુખ ઉડાના,
સર કટાના જીસે જાના તબ હો આના પેસેકા.
કૈસી ખારી ઓ લાચારી ખીદમતગારી તાએદારી.
સો મક્કારીસે કમાના પેસેકા.
અદના આલા બનીઆ લાલા ગોરા કાલા બચ્ચા બાલા.
દેખા ભાલા સબકો વાલા ઓ દીવાના પેસેકા.
છોટા મોટા સચ્ચા ખોટા સાલુ ગોટા થાલી લોટા,
કુંડી સોટા પીના ખાના પેસેકા.

(ખુરશીદે જરનીગાર)

૯૯

મોરી કદર ન જાની ગંવાર, તોરે ઘર ના રેહનેકી.
તુતો કહે મેરે ગાડી દો ઘોડે, તોરે ઘર કાની ગધૈયાભી નાઇ,
તુનો કહે મોરે લાલ પલંગ હે, તોરે ઘર ટુટી ખટોલીયાભી નાઈ,
તુનો કહે મોરે શાલુ દુશાલે, તોરે ઘર ફુટી કમલીયાભી નાઇ.

(ખુરશીદે જરનીગાર)

૧૦૦

ગુન ભરી ધુન મોરી સુન પ્યારે,
સાગરે શરાબપર નજર ન એકીકર—ગુન.
જાનકે તુ અંજાન બને કયું. જાન અય જાની કયું હારે.
શરાબ પીના નેક કરીના, સમજો હે દાના સારે—ગુન.

(હામાન)

૧૦૧

ક્યા કાતીલને દીલપર નીગાહોંકા વાર,
મોરી હાએ જાન જાએ પીયા પ્યારેને પ્રેમકી મારી કટાર.

ગાલમેં લાલી કાનમેં બાલી–સોહે સરપર દુપટા ગુલનાર,
મેરે જોબન પે લાખોં હય છાઇ બહાર.
કૌન દેખે પીયા બીન નીખાર;
છયલ આવો મન લુભાવો જાઉં મય નીસાર,

(સયદે હવસ)

૧૦૨

જાવોજી જાવ ક્રાસ નાદાનકો ફુસલાને આયે,
કીસકો બેહકાને આયે, કીસકો બેહલાને આયે.
બાતોંમેં લાને આયે, ઘાતોંમેં પાને આયે—જાવોજી,
આગે ઉસ્તાદકે ઉસ્તાદી કરને આના કયસા.
ફીરતે હો ઘેરે ઘેરે કરતે હો હુરે ફેરે,
આતે હો મેરે ડેરે, જાતે હો બનકે ચેરે.
જો અય બન્દે, અયસે ફન્દે, ગોરખ ધંધે દેખે ચંદે,
કયા હમકો શીખલાને આયે—જાવોજી.

(ગોપીચંદ)

૧૦૩

તોરી છલબલ હે પ્યારી તોરી કલબલ હે ન્યારી,
કરો ઘાતેં ન મોસે સાંવરીયા જાન—
તેરી જુલ્ફેં હેં કાલી તેરે ગાલોંપે લાલી,
તેરે નયનાકી લાગે કટારીયા જાન.
નયનોસે નયનાં મીલાઓ મેરી જાન,
એજી છોડોજી હાથ, કરો ઓરોંસે ઘાત, નહીં હોગી યે બાત,
એજી વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ વાહ.

(અસીરે હીર્સ)

૧૦૪

દેખો મેરે આલે જોબનકી બહાર,
કયસી બની રંગીલી નુકીલી નાર.
પર દીલ ઉદાસ હુએ ના પૈસા પાસ હુએ,
શોહરસે હું મય બેજાર.
મેરે નાજુક બદન પર—ઔર ઇસ ફબન પર,
આયસે મુવેકો કરૂં મય નીસાર.
હું પેજાર મારૂં ચાર રોવે જાર જાર
જબ નીકલે દીલકા ગુબાર.

(સયદે હવસ.)

૧૦૫

હાં બીબીજાન સુનીયે જરી, ધુન યે મેરી ગુનકી ભરી,
સો બરસ ઇરાનમેં રેહઆઈ હું દીલ શાદ,
હે ખુવા મુગલાનીકી સબ બાત મુઝે યાદ.
દાલ ન ખુરમ ભાત ન ખુરમ હલવા ખુરમ તર,
પીસતા વ બાદામ ખુરમ નાજ કુનમ બર.
દખ્ખન મધી રહુન આલી ખુમીલ ભાકર રોજ,
ભંડારયાલા નવરા કરૂન પુશકર કયાલી મોજ.
એકસો વરસ ફરીને મેં જોઇ બધી ગુજરાત,
શીરા પુરી લાડવા ખાધા દાલ ને ટાઢા ભાત.
ગબ્બો અલલ ગબ્બે મીનલ ગબ્બે ગપાટા,
વ ફેઅસે અલલ ફેઅલે મીનલ ફેઅલે બટાટા.
હીડાં અચો હીડાં અચો વીંજો કછડી આય ધાલ,
શેઠ ખેંડા ખીચડી શેઠારીન ખેંડી માલ.

(અલાઉદ્દીન)

૧૦૬

લગી ગે નયન મોરે શરમાન લગન યે બુરી લગીરે,
અચાનક ઘાયલ ભઇ નાદાન જીગરમેં છુરી લગીરે,
નીંદ નયનોકી ભગીરે, પેહરોં અન જાગીરે,
દોહી દીન પેહલે ગતિ મોરે મનકી હાં— યે નથી
મોરે બદનમેં કસક મદનકી હાં--યે નથી
જોબન હય બલવાન—લગન
પતલી કમર ઇતની નથી યે નયન મતવાલે નથે,
હાં પાસ ઇન્કે ફુન્દ છુરીયાંથી મગર ભાલે નથે,
યે રસ્સીયાંથી એ બટી જેહરી ન યે કાલે નથે,
પલકેં ભવેં જો કુછભી થે આફતકે પરકાલે નથે,
બને અબ ખાસ તીર કમાન—

(મોહા જેહર)

૧૦૭

અમ્મા મુઝે અચ્છીસી ટોપી મંગાદે,
ટોપી મંગાદે ઘોડા દીલાદે, જોડા દીલાદે, સીલાદે,
ગાડીમેં લેટુંગા ઘોડેપે બેઠુંગા હાંકુંગા કચકચ હુંહુંહું.
આહીસ્તા આહીસ્તા આહીસ્તા બસ થમ થમ થમ.
બંદુક લાદે ભાલા મંગાદે તીરો કમાન દીલાદે,
તોપોંકો છોડુંગા કીલેકો તોડુંગા, ગોલા ચલાઉંગા
ધરરરર ધુડીમ.
ઝટપટ હો ઝટપટ હો ઝટપટ હો ફયર ધુમ ધુસ.

(અંસીરે હીર્સ)

૧૦૮

એક એક દીનમેં છે છે અંડે લેતી દેતી સેતી પ્યારી,
મુરઘી ચુરાકે મય ઘર લાયા.
કો કો કો કો કો કો કો કો કો કો કો કરતી,
ચાંચ દબાકે ઘર લાયા મેં ચાંચ દબાકે ઘર લાયા.
ચલે સફરમેં કસકે લંગોટા હાથમેં લેકે કુંદી સોટા
નિરમલ ભંગકા પિતલ લોટા.
લાય તાજા માલ સાથ—બને ખુબ બાત-વાહ વાહ,
બંદા ઘરમેં સોએગા મુરઘા હંસકા રોએગા.
કુકરે કુક...........એક

(ચંદ્રાવલી)

૧૦૯

છોડદે અભીમાન માન અબતો મનવા મેરા—છોડ
રાજપાટ સબ જુઠે જાનો, કયું તુમ હોત હેરાન,
ન્યારી પ્યારી નહીં હે તેરી, મત કરનાં ગુમાન, માન-અ.
જુઠી પ્રીત જગતકી દેખી, મત ભુલે નાદાન,
બાહીર રંગ રૂપકો દેખી, મત હોના ગુલતાન, તાન-અ.
ચલ જંગલમેં ભેખ ધરેંગે, તજી જગત તોફાન,
જગત સ્વપનસે જાગ્રત હોજા, ગુરૂસે લેના જ્ઞાન, જ્ઞાન-અ.

(ભતૃહરી.)

નાટકનાં ગુજરાતી ગાયનો.

ભાગ ૩ જો.

૧૧૦

મને સહાય કરશે મોરારીરે, વારે ચડશે ગોવરધન ધારી.
અહલ્યા ઉગારી, મીરાંબાઇ તારી, એની ચીંતા કરીશ નહીં
મારી-મને.
માંજારી બચ્ચાંને બલતાં ઉગારી, મોક્ષ દીધો ગજેન્દ્ર તારી.
દ્રોપદીનાં ચીર પુર્યાં થાશે તે સહાયકારી—મને.
(વિક્રમ ચરિત્ર)

૧૧૧

ચાલો સાહેલી (૨) ભુવનેશ્વરીનાં સૌ મળીને દરશન કરીએ.
દુખ હરનારી, સુખ કરનારી, મુરતી માની અંતર ધરીએ,
ભાવ ધરી જો પુજન કરીએ તો ભવ સીંધુથી તરીએ.
ચુવા ચંદન કુમ કુમ કેસર. અરચન કરીને મન ઠરીએ,
અબીલ ગુલાલ ને પુષ્પ માલથી માને વધાવી મંદીર
ભરીએ—ચાલો.
(સૌભાગ્ય સુંદરી)

૧૧૨

અરે શું અભિમાને અકડાય ઢાલે નીર ઢળી જશેરે,
ખરે જેમ કાચી માટી કુંભ પલકમાં ગળી જશેરે.
પલકમાં ગળી જશેરે ભુમીમાં મળી જશેરે,

અલ્પ છુહનને અલ્પ જોબન મદ સ્વપ્ના સમકતી.
ગર્ભ ભંગ થઈ થયા રાજવી રાવણ જતી,
ટકશે નહીં તારૂં તાન તોર તુંજ ટળી જશેરે.
થયો હાંસ અવીરસ્ટ તો ઝટ કૃષ્ણે કીધો ખોંખારો,
ઇંદુ અહંકારી થયો તો શ્રાપ લોહ લાગ્યો છરો
ઈંદ્ર અભિમાન તોડવા ગોવીંદે ગીરીવર ધારીયો,
રત્નાગર જળ ખારો કરી અહંકારને ઉતારીયો.

(પવિત્ર લક્ષ્મી)

૧૧૩

સ્વામી મળવાની લ્હાણ, ચહાય આ પ્રાણરે ? સ્વામી.
તુજ આધારે જીવનદોરી. કરો શું વખાણ ! સ્વયંવર લાણ
તારે હાથ પ્રાણ, લેજો મારાં પ્રાણ, પ્રાણ પ્રાણ પ્રાણ–સ્વામી.
હવે ચાલો, બહુ ગાલો, વખત ટાળો, જરી બાલો.
કોક પકડે, બાજી બગડે ! થશે હાણ સૌ ટાલો—સ્વામી.

(કળાવતી)

૧૧૪

ધીમા ધીમા ચાલોને મારા પ્રાં......ણ રે,
પગ નાજુક તમારા આ મચકાઇ જશે,
કમર લચકાઇ જશે, ઓ સુજાણ......રે—ધીમા.
નાજુક વેલી ફુલ સમી, કોમળ આ તુજ કાય,
ધડકે છાતી શ્વાસથી એ અંચળથી ઓળખાય.
પરસેવાના બીંદુ આ બાઝયા મુખે,
મુખ રાતું થયું થાક અતી દુખે,
આ છાતી પરે લો વિસામો સુખે,
ઓ સુજાણ......રે—ધીમા ધીમા.

(સૌભાગ્ય સુંદરી)

૧૧૫

સૈયર શ્યામ સુલક્ષણા પાસે જબરી જાદુગરી જાદુગરી,
મોહજાળમાં મુજને નાંખી, કામણ દુમણ કરી દુમણ કરી.
પ્રીતમનાં પગલાનાં પડઘા પળ પળ મુજને વાગે,
લદું વદું પણ રઢીઆળાથી મળવાને રટ લાગે–જબરી.
મારા સમ જો મોહન મારા, હૈયા કેરો હાર,
પ્રાણથકી પ્રીતમજી પ્યારો અંતરનો આધાર.
કોડીળાનું કમળ વદન તે મદનજી મોહજાળ,
જોતામાં જુવડીનો જીવડો જીતી લે જગપાળ,
ભ્રગુટી એની ભાન ભુલાવે મોહ ભરેલી મોટી.
મોહનવરની મનહર મુરતી ચીતડા માંહે ચોંટી,
(નર્મદા)

૧૧૬

ડરમાં તું દીલ સાથ છોકરા ડરમાં તું દીલ સાથ.
તુંને કોઇ ન મારે લાત––છોકરા.
તુંને સંભાળુ પ્રીતીથી પાળું, ચાલ તુંને મારો મેહેલ દેખાડું
ઘરેણાં વસ્ત્ર સારાં સારાં કાઢું, ચાલ તું જો મેહેલનાં ચીત્રો.
રમકડાં રૂડાં ન્યારા વિચીત્રો, ચાલ્યો આવ, બીમાં, ચાલ હું,
ભેળી છું, મારે કેવાં છે કંકણ હાથ, જો જો મારે કેવા કંકણ
હાથ–છોકરા.
તમે માયાળુ દીલ દયાળુ, સોના કલ્યા વિના હું નહીં આવું.
માત પિતા તમ ભ્રાત કોપાવું, વિપયાજી હું સત્ય કહાવું.
ના, ના, નહીં હું તો ત્યાં નહીં આવું. મને ના વળગો.
જો તમારે મારૂં શું કામ છે. તમે મુકો મારો હાથ કહું––છો.
(ચંદ્રહાસ.)

૧૧૭

જુઓ જુઓ ફજેતી આ ફક્કડ તણી,
પડયા અકેક પર ચકચુર બની—જુઓ.
હાર હીરાનાંને માળ સુંવાળી,
ઝાંઝર ઝુમણુ મોતીની વાળી.
બોળ્યું બાપીકું નામ આમ ભણી ગણી,
ચોખા છડયા પણ થઇ ગયા કણી—જુઓ.
સદાચારી જગતમાં મુગટ મણી,
દુરાચારીથી બેશ એક મુળાપણી—જુઓ.

(નર્મદા.)

૧૧૮

હું છું દરબારી મોટેરે ત્યાં વાળું ગરબડ ગોટા.
મહારાજા તો હંસી બોલાવે કરે બધા સલામ.
હુશીયારીથી હું સઘળાને ગાંડાં ગણું ગુલામ—હું છું.
પૂછી ગાછી વાત કરે છે, બોરે મારૂં નામ.
વચ્ચો વચ જઇને હું બેસું જાણે કાલો કાન—હું છું.
રાજકાજની કુશળતાથી થયો નાતમાં શાહ.
હું તું રાજારાણી થશું હવે વાહ વાહરે વાહ—હું છું.

૧૧૯

કહું વાત હું વીગતે વિચાર, વનીતા વખત વધુ ન લગાડ.
કર ધરીને કર વર પ્યાર, વનીતા વખત વધુ ન લગાડ,
રંગે રમાડું, સંગે જમાડું, પ્રીતી ચખાડું, રીતી દેખાડું.
રસમાં ડુબાવું નાર,——વનીતા.
વિધ વિધ સાડી પહેરાવું દાડી,

કમખો ને ચોળી ને ચણીયો ને નાડી,
ખવરાવું પકવાન, થા તું તો જાડી,
પગમાં બે જોડા ને છતરી લે કાળી.
ચડવાને ગાડી ને ફરવાને વાડી.
હું તારો લાડો ને તું મારી લાડી.
હું તારો પાડો ને તું મારી પાડી,
મીઠા મીઠા મેવા ને જોઇ જોઇને લેવા,
લેહરાણીના વીવાહ, નહીં ખાવા કે પીવા.
તું ચાલ ને થા તૈયાર—વનીતા.

(મદન વસંત)

૧૨૦

માહારી વાહલી તાડી તાડી, તારો સુંટાઈ ગઈ સે વાડી.
રે કેમ હારૂં તુંને થાએ, જેણે ખાધી તારી ચાડી--માહારી.
આગળ હું માતેલ હતો ને ભીખલી કેવી જાડી,
આજે દુબલાં જાણે માછી, કહાડયું કાપી વાડી--માહારી.
એ પૈહે હું ખાડું લેતો, તાડી કેવી ધાડી.
પેટ ભરી પીતરાઇ જાતાં, છોડો છૈયાં લાડી --માહારી.
તેનું આજે અરધું પોળીયું, ચકચકતું લે કહાડી,
તે પણ પાણી ભેજેલી, જાણે હોમાવે ખાડી--માહારી.
મહેનતનો પૈહો ગરીબનો, લુંટે ઝુંડી ઝાડી,
આગ હાંભરે આ રૂદન અમારૂં, મરીએ બુમો પાડી—માહારી

૧૨૧

આખી આલમને ઠગનારી જાણો નીચ જાતી નારી.
લટકે ચટકે કામણગારી, નાંખે ભલ ભલાને મારી.
રડતી મરમમાં હસતી ભરમમાં,
એક ટકાનું જોબન આપી, ભવહીરો હરનારી—આખી.
આખી આલમ મનહર નારી, માનો મોહીની એ નારી.
લટકે અટકે મનડું હારી, નાંખે પ્રાણ પણ ઓવારી.
સુખમાં વિલાસે, દુખમાં દિલાસે.
તુચ્છ ટકાનું જોબન જગમાં, ઈંદ્રપુરી કરનારી—આખી.
(વીજયા વીજય)

૧૨૨

એ...માથે મટુકી લઇ જાઉં,
પ્યારા લેહેરી લાલાને દુધલડાં પાઉં—એ.
હું ગોવાલણ નાની નારી,
પ્યારો મારો છે વિહારી,
રંગે રમાડી રીઝાઉં—પ્યારા—એ.
(વિક્રમ ચરિત્ર)

૧૨૩

કોઇ દુધ લીઓ દીલ રંગી.
શોખીલા શાણા ઉમંગી. હાં—કોઇ.
કેકી પીએ કસુંબલો, ગાંજો પીએ અણુઘ,
દારૂ દીવાના પીએ, દાના પીએ દુધ—હાં—કો
એક અમીરસ દેવનો બીજો રસ છે પ્રેમ
ત્રીજો રસ ગોરસ ભલો. પીધે કાયા

ગોરી ગરવી ગાયનાં, ગોરાં મારાં દુધ,
હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરૂં દીલ છે શુદ્ધ—હાં—કોઇ.
હેમ કટોરો હાથમાં માંહી અમૃતસાર,
ચતુર હોય તે ચિંતવે, ગુણ સમજે ન ગમાર—હાં—કોઇ.

(વિક્રમ ચરિત્ર)

૧૨૪

મુંતો મારવાડરો બણીગોરે મુંબઇ શહેરમેં આયો,
મારવાડસે નીકલ્યો જબતો પાંઉમેં નહીંથો જુતો.
માસલેટરી ફેરી ફરીને પાંજરાપોલમેં સુતો—મુતો,
વ્યાજ વટેરો ધંધો કરીને પૈસા પાંચ કમાયો
અરધી અરધી જમે કરીને લાડીજીરે લાયો.—મુતો

(કનક તારા.)

૧૨૫

કંઇ ચેટક લગાડી રસીલી,
કર્યો ઘેલો મને તેં છબીલી—કંઇ,
કાળજડું કોરી તેં ચિતડું ચોરી,
કેદી બનાવ્યો રંગીલી—કર્યો.
દાદ ન લે તું દવાએ ન દે તું,
ટવળાવે કાં તું હઠીલી—કર્યો.

(કુંદ બાળા)

૧૨૬

શું બાગ કરમાવો કોમળ ગુલાબી આ ફુલ,
ન નવ રંગેથી કાંઇ ખીલતું ટપકે શી લાલી અમૃત—શું.
ગીલો વેલો આવીને મળશે, શીકું પાડો શાને નુર—શું.
ી નયનો ભીલાવી ખીલવશે પ્યારૂં આ ગુલ—શું.

(કળાવતી)

૧૨૭

સો પઇસાનો બહાર, પઇસાનો કારોભાર,
પઇસાનો પ્યાર, પઇસાથી યાર, પઇસે સઉ તાબેદાર.
ગમાર હોય ચમાર, ખુબખબી બેશુમાર,
પણ પઇસા ચાર, જો ગાંઠે યાર, તો કેહશે ઇજ્જતદાર,
પઇસાપર સૌનો ચાહ ફકીર હો યા શાહ,
પઇસા પઇસા પઇસાની વાહ વાહ !
હોય ખાનદાની અગર મગર તે જર વગર,
છે સરબસર તે બેકસર નફરથી ન બેહતર.
હોય ધોબી કે હજામ પણ પાસે હોય જો દામ,
તે બેલગામને ખાસો આમ સો સો કરે સલામ.
(ગામરેની ગોરી)

૧૨૮

સાહેલી, નવ શરમાઇએ,
રસ પાઇએ વળી પીએ, પીને પ્રીતમ ગુણ ગાઇએ.
છણકાઇ ઘડીક રીસાઇએ,
રીસાઇએ, માન ખાઇએ, તોએ ઝાઝાં ન માને તણાઇએ—સા.
ઉંહું કહીએ, આડા રહીએ, આઘા જઇએ, મોઘાં થઇએ.
હોંબા હોં રીતમાં રહી રીસાઇએ--સાહેલી.
રહીએ પલ સખી રીસમાં, ઝાઝું ન કરીએ જોર.
વાત વચકતી જાણતાં, ખેંચી લઇએ દોર—સાહેલી.
મોહન મનાવી લઇએ,
તાળી લઇએ, વળી દઇએ, હસી હસીને ખશી જઇએ—
આવો રસીઆ, મન વસીઆ, કેવા ધસીઆ,
હોંબા હોં—રીતમાં—સાહેલી.

૧૨૯

નથી જગતમાં સાથ સંબંધી વિના ત્રીભુવન નાથ,
શું ફેફટ ફાંફાં મારે મુરખડાં, ભરે આભથી બાથ.
કમળ પત્રપર જળ બિંદુને સુકાતાં શી વાર,
શ્રાવણુની જળ ભરી વાદળીઓ વીખરાતાં શી વાર.
જીવતર સમજવું તેવું આખર ન લેવું દેવું,
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.
પંથી જીવ પામી ગયો, નર ભવ નગર બજાર.
સોદાગર સમજી જઇ, કરો પુણ્ય વેપાર,
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતરમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.

(ઉમા દેવડી)

૧૩૦

સે ગુડ બાઇ એન્ડ ગુડ ઇવનીંગ.
નોટ જય કૃષ્ણ જય ગોવીંદ,
હાઉ મચ સ્વીટ ગુડ મોરનીંગ કેંમ,
વૉટ જય જય જય રાસકલ ડેમ,
ઈંડીયન ઓલ આર મેનરલેસ
બાબા આવો બચ્ચા બેસ,
શેકહેન્ડ ઓહ ઈઝ મેનરકોઇન.
યુ હેવ શેઇમ એન્ડ શેઇમ અગેઇન.

(બારીસ્ટર)

૧૩૧

...ણે જુદાઇ પ્રાણુ, બની શીદ અણુજાણુ,
...ી આનંદ લ્હાણુ, ચાલ ચમન ઉડાવ.
...બીલી નાર, હું રંગીલો ભરથાર.

બન્યું જોડું નીરધાર, મણી કુંદન જડાવ.
ઢાંક માથાની વેણુ, કાળી નાગતણી ફેણુ.
પ્યારી અણીઆળા નેણુ, જરા ધીમે નચાવ.
વાગ્યો કલેજે કારી ઘાવ દુખ દેણુ ભારી,
જરા થા દયાળુ પ્યારી, મને મરતાં બચાવ.
જોયું જ્યારથી આ મુખ, કામ આપે બહુ દુખ.
ગયો ચોરી મારૂં સુખ, પ્રીયે પાછું અપાવ.
હું છું દાસ નીરાધાર, તું છે મારી સરદાર.
આવ ધસી ધરી પ્યાર, પ્રાણુ ગળે લગાવ,

(રાજબીજ)

૧૩૨

નયન મીલાવી લે ઓ છબીલી નયન મીલાવી લે.
ચટપટ ચીતમાં લાગી ચતુરા ચુંબન કરવા દે,
મોતનમાલા જરયન સાડી જે જોઇએ તે લે—રસીલી.
લગની લલના લાગી રહી તુજ ચેહરો જોવા દે.
નાજુકવેલી કોમળ ખીલેલી કળી ચુંટવા દે—છબીલી—કળી.
મદન અગન અંતરમાં લાગી જલદી બુજાવી દે—છબીલી.
આલીંગન આપી અલબેલી ભેટ પ્રેમની લે! છબીલી.
અધરામ્રત રસ પાન કરાવી મધુર વચન મુખ કહે—રસીલી.

(પવિત્ર લક્ષ્મી)

૧૩૩

દશા આ શી થઇ મારી કરમની છે ગતી ન્યારી
રમતાં રાજ મેહલમાં વસતાં સુખ મોઝાર
સેવામાં હાજર હતાં દાસી દાસ હજાર

ભોગવી આજ લાચારી પડયો વનમાં હું આજારી—દશા.
ફુલ સૈયા પણ જેહને કઠણ લાગતી સહેજ,
સુતી છે પથ્થર તણી ધરતી ઉપર એજ.
મહારાજાની કુમારી દુખી છે બેહન મુજ પ્યારી—દશા.
તરસ્યાં ભુખ્યાંને અમે દેતાં પાણી અન્ન,
ટ્રલવળીએ આ વન વિશે ભુખ્યાં વીણ ભોજન,
પીવા મળતું નથી પાણી રહું કેમ ધીર હું ધારી—દશા.
(કનક-તારા).

૧૩૪

કંથ વીણ હાય હું છું હેરાન જળ વીણ મીન સમાન—કંથ.
સ્વામીની સંગે બાગ બગીચે રમતી હું રાગને રંગ,
સુના બાગ બગીચા નીહાલી આગ ઉઠે છે અંગ,—કંથ.
બળી લાકડાં થાય કોયલા કોયલા બળી થાય ખાખ,
પ્રેમ અગ્નીથી જે બળે તે નહીં કોયલા નહીં રાખ--કંથ.
ભાલાની ભલી વેદના કે જીવ જતાં છુટાય,
વિયોગ ભાલે હાય વિંધાતાં જીવાય કે ન મરાય--કંથ
(સતી સંયુક્તા.)

૧૩૫

માથાં કુટી શીદ મરે કરમનાં લખ્યા લેખ નવ ફરે,
તારૂં ધાર્યું કદી થશે નહીં, અભિમાન કેમ કરે.
પુરૂષ પ્રયત્ને હોય હરીની કૃપા તો કારજ સરે,
ચડતી પડતી જન્મ મરણ છે રાય રંકને ધરે.
સુખી સંતોશે રંડવું હર હર દુખડાં હરે,
ખાવા મળે મજેના કયારે (આ) ડોસી મરે,
'વાઓ ખાઉં તમારા લાડુ તો પેટ ઠરે—કરમનાં
(નર્મદા.)

૧૩૬

શું નટવર વસંત થેઇ થેઇ નાચી રહયો,
નાચી રહયો નચાવી રહયો--શું.
કોયલ મધુર મુરલી બની છેડે નટવર કાન.
વીરહઘેલી ગોપીગણું તજી નીકળી અભિમાન,
રસીઆ વિનાની બની બાળાઓ બાવરી.
વેણું વસંત ચિત વીંધી ગયો--શુ.
શીતળ સુખકર પવનની લ્હેર ઘુમે ચોપાસ.
જાણું રાધા કૃષ્ણજી રાસ રમે છે ખાસ.
વિધવિધ પંખીનાં વેણુ ઘુઘરી ધમકેરે.
મહીં મહીં મેનાનાં નાદ ઝાંઝર ઝમકેરે.
નવપલ્લવ વાઘોધરી, પચરંગી શીરપાઘ.
ફાગ લાગ સાધી રમે મદનરાજ મહાભાગ.
લ્હેરી લાલાથી રમે લલનાઓ લાડમાં.
પ્રીતિ ગુલાલ લાલ છાઇ ગયો--શું.

(અશ્રુમતી.)

૧૩૭

લ્હેરી ચોળી લટકાં મટકાં કરતાં આવ્યાં,
રંગે બોળી સાડી ઓઢી મન લોભાવ્યાં.
ઝાંઝરનારે ઝણુકારે. કર કંકણુના ખખડાટે,
કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યાં--લ્હેરી.
હવે શરમાવો ઠાલા, શાને દીયરજી મારા.
બોલો--બોલોજી બોલો, બોલો.
મેં કેવાં તમારાં નખરાં તો જણાવ્યાં

(સૌભા

૧૩૮

કળજુગની બાજી, ના દેખી થા રાજી,
મુજ દીલ ગયું દાઝી—કલ.
અંધા ધુંધી કોટવાલને કાંણો છે કાજી,
ખાઇ ગધેડા મસ્ત બને ને દુબલો છે ગાજી—કળ.
રાસ્ત કહે તે રવડે મતલબ પારકરે પાજી,
આંખ છતે અંધા થઇ કહેશે જુઠાને હાજી—કળ.
(બોલી ગુલ.)

૧૩૯

જગમાં ગુમાવ્યો જન્મ જેણે પ્રીત નહીં કરી,
સુખની સુગંધી છે ભરી, આ ફુલમાં ખરી--જ.
આરે જગતનાં બાગમાં સુંદર એકજ ફુલ,
પમરે છે તે સ્વર્ગમાં છે પાતાળે મુળ,
કરમાય છે તે નહીં કદી, નહીં જાય છે મરી--જ.
અતિ મેઘે સડસે નહીં. જળ વીણ નહીં કરમાય,
લાખો જુઓ તો વહી ગયા પણ તે રહ્યું ઠરી —જ.
(બોલી ગુલ)

૧૪૦

પાણી ભરવા હું ગઇતીરે સાહેલીની સંગે,
આડા આવીને ઉભારે, કુંવરજી નવરંગે.
જળ ભરવા સરવે ગયાં, એ વાડી મોઝાર,
પ ઉભા દરવાન તે. બંને રાજકુંમાર,
ગખી સાસુજીરે, અમો સૌ પનિહારી,
ે મ્હારૂ રે, કીધા ઠઠ્ઠા ભારી,

આરમાઇ ઉભા રહ્યાં, શું અમ અબળા જોર. !
વિનવણી કાંઇ સુણી નહીં, દેખાડી નીજ તોર,
હઠથી અમે હાર્યાંરે આખરે એક સાહેલી,
નામ દીધુંજ મ્હારૂંરે, ત્યારે દીધાં મેલી.
(માનસીંહ અભયસીંહ.)

૧૪૧

પુનમ ચાંદની ખીલી પુરી અહીંરે, શોભે રજની સુંદર શી આજ.
હેતે રમીએ સંગાથે સૈયર આપણેરે—
સૈયર કંકણો સોનાનાં કરે ધર્યાંરે, માંહે જડીયાં છે નીલમ.
મણી નંગ—હેતે.
મળીઆ આજે આપણે, ધરી સોળ શણગાર,
કર કંકણ ચુડી ચમક, ચંદ્ર તેજ એક તાર.
હીરા રત્ન જડીત ઉર હાર હેરે, મોતી ગુચ્છ ઝલકેછે બાજુ
બંધ—હેતે,
અંબોડા ફુલે જડયાં, સર સેંથે હીંગુલ.
કીધ કુમ કુમ ચાંદલા, મુકતા માલા ઉર,
આરસ પારસ મણી જડેલો ચોક છેરે, તેમાં રમતાં વસતાં
નણદલ વીર—હેતે.
પેર્યાં ઝાંઝર પ્રીતથી, ઝણુણ કરે ઝણકાર,
ફરે સૈયર ફુદડી, આ રજની મોઝાર.
સખી વેલીઓ ફુલી વિધવિધ ભાતનીરે, તેતો આપે છે
સુગંધ—હેતે
કથા શિયલની સાંભરી, પ્રિતમ ઉપર પ્રેમ
વધ્યો સુખી વિરહ થઇ, મળી ત્યમ

૧૪૨

હું સોનારણુ મધમાતી થઇ ભગતાણી પંકાતી.
રહુંછું છેટે છણુકાતી ભલભલાને પાણી પાતી.
નજર થકી હું નગર નચાવું, વચનથી વશમાં લાવું,
ભગત પણાંનાં પરદા પાછળ શા માટે શરમાવું—હું.
કયા દેવનાં દર્શન ફેરૂં બહાનું કહો બાઇ કેવું,
ફરવું ફરવું મોજ મઝામાં, કથન કોઇનું રહેવું—હું.

૧૪૩

બન્યા કેમ બુદ્ધીહીણુ બાવા, દુનીયા ધુતીને ખાવા,
આડંબર બહુ અતીશે રાખે. ભોળા ભરમાવા.
કર્મ ધર્મની વાત ન જાણે આવ્યા અભડાવા—બન્યા.
જોબનવંતી જળ ભરશે ત્યાં જાશે ઝટ નાવા,
ભોળી બાઇ જો આવી નમે તો લાગે ચીત ચાહવા— બન્યા.
રાંડીરાંડનાં ઘરમાં ગોવિંદ ગુણ જાશે ગાવા,
બરફી પેંડા માલ મીઠાઈ, જોશે ખુબ ખાવા—બન્યા.
તંતર મંતર જંતર ભણુશે કામાવસ્થામાં,
રાંડો બે રાખે મંદીરમાં કહીયા કમાવા—બન્યા.
પુર્વ તણા સંત હતા તે તેના દીએ દાવા,
મસ્તાન કળી કાળ વિશે છે આવા ને આવા—બન્યા.

૧૪૪

તો સોનારણુ સેહેલાણી ભલ ભલાનું કરતી પાણી,
નામ ગુલાબ ગુણખાની મને આખા જગતે જાણી.
ઘરમાં પેશે તો આ ગુલાબ સામે બેસે,
સોનું લઇ મુકે અગ્નીમાં ગળવા,

ગુલાબ બનાવે પાનની પટી ધરાકને તો છળવા—હું તો,
ચરણ જરા મુકી ઉઘાડો મીઠી માંડું વાત,
નજર હરૂં કે ઘણી માહેરો ઘડે ઘરાકનો ઘાટ—હું તો,
નેન તણો મારી અણુસારો મીઠો પ્રેમ બતાવું
ઘરાકને ગુલતાન કરી ધન હરવાને ફોસલાવું—હું તો
(મદન ચંદ્રીકા.)

૧૪૫

દીલ મારૂં માને નહીં, મનડું ઠરે નહીંત્યારે કરૂં શું તાતજી !
મેં જોયું ફરી ફરી જોડી મળે નહીં, કોને વરૂં હું તાતજી ?
નેણે પ્રીતી ઝળકી હતી, અહીં આવતાંજ સમાઇ ગઈ,
ઉરમી અંતર ઉછળી હતી, નૃપ દેખતાંજ દબાઇ ગઇ,
હીરલો અમુલ્ય ખરીદવા, ઉમંગ ભર આવી અહીં,
પણ અંતરે અંકુર ન ફુટયા પ્રીતી પ્રકટાવી નહીં.
છતી આંખે દીવો લઇને પડી કુવામાં હું ડુબી મરૂં શું તાતજી ?
(કામ લતા.)

૧૪૬

ખિલિ ફુલકલિ આ ખરિ જાય, પ્રિતમ પ્રેમિલો જતાં,
—ન વેલડી તરૂડી તવાય, નીર નાવિલો ન જ્યાં,
ઉર સરસી ચાંપી પ્રિયા, કોટી કોટી કરનાર,
તરછોડી પ્રિય, અંગના (શિદ) મારો વિરહ કટાર.
પ્રિયપ્રિય કરતી અબળાય, ઝુરાએ હાય, પ્રિતમ પ્રેમિલો—
ચક્ષ્મ તણા તારા થઇ, લગની લગાડી જ્યાંય,
વિરહ શરે શિદ વીંધીંને, કરો રૂધિર સર કયાં
પિયુ પિયુ જપતી રસનાય, સુકાયે હાય
(પ્ર

૧૪૭

બહુ મઝા ઉડાવું ઈશ્કમાં બસ ચશ્માં પહેરી આંખે !
વાહવા વાજી વાવા !
ઝબ્બા ચોળી વળી પોલકું શીવડાવું તુજ કાજે !
સાડી સુંદર અંબર નંબર કમ્મર પર બસ રાજે !
ઈસ્ટાકીન બુટ છતરી હાથે મજરૂં સુંદિર માથે !
હાથે કંગન કોટે મોતન માળા નથની નાકે !
છમ છમ કરતી ચાલે જ્યારે ધરતી ધમ ધમ ગાજે !
ફેટીન બે ઘોડાની લેશું, બેશું તારી સાથે !
બંગલે જાશું ખાશું પીશું ગાશું આપણ સાથે !
લટકો મટકો જરી તું કરીને મુજને જો તું બાઝે !
(આ) મુછો વારૂ પંપાળીને જરીક મન તો રાચે !
આહાહા, આહાહા. ! ! !
(કરણ ઘેલો.)

૧૪૮

સખી સામળીઆ, ચીત હરી હરીએ વળીઆ—સખી.
મોહન મુરત, સુંદર સુરત, જાદુગરી ભરી ભુલાદે ભાન
સોનાનાં સુરજ આજ ઉગ્યા સખી, દુધડાં સાકરમાં ભળીઆં–સખી.
સુંદર મુરતિ શામળા, પુજું ધારી પ્રેમ
જાળવજો શ્રી જગપતિ, સત પતીવ્રતનો નેમ
પામી હું પ્રેમ રતન, બની હું મગન
! અલી પ્રેમની પંખીણી ! મોહન મન ગમતા
મળીઆ–સખી.
(રમા દેવી.)

મુતફરરેકાત ગાયન.

ભાગ ૪ થો.

ઠુમરી ૧૪૯.

પાક નામે મોહંમદ મુસતફા મુને પ્યારો લાગોજી,
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી મોહંમદ વાલો લાગોજી,
પુસ્તપર મોહરે નુબુવ્વત ચમકે માથેપે કુતુબ તારા.
પલમેં નબી મેઅરાજ સીધારે હુરોંને તનમન વારા.
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી,
લવલાક લમાકા છત્ર બીરાજે ગલે હમાયેલ કુરઆન,
શોર મચાયો અલમ નશરાકો સુરત રબકી શાન.
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી.
લાઇલાહકે બાજે નકકારે, ઇલલલ્લાકે સાજ,
દમમેં બુરાકપે સવાર હોકે પહોંચગયે મેઅરાજ,
રહેહાનીયતકી પીચકારીમેં હાં નુરકા ભરકે રંગ,
મોહંમદ પ્યારો લાગોજી.
અલ્લાહ વ મોહમંદ ખેલન લાગે દોનો હુવે યકરંગ.
મોહમંદ પ્યારો લાગો"
ધુમ મચાવે હુરો મલાયેક દેખ નબીકી
સલ્લે અલ્લા કેહ કેહકે પુકારેં શાદ હુવે
મોહમંદ

કહેરવા દાદરા. ૧૫૦

આઓ આઓ નગરીઆ હમારી રે,
ખાજા લેલો ખબરીયા હમારીરે—આઓ આઓ--
મોતી પીરોયે બેઠેહો તુમ બાલબાલમેં,
ઝુલ્ફેં બના બનાકે ફંસાતે હો જાલમેં.
હોગી કૈસે ગુજરીયા હમારી રે—આઓ આઓ.
મુઝ બાવફાકો ભુલગયે કીસ ખ્યાલમેં,
શાયદ ફંસેહો તુમ કીસી ગેસુકી જાલમેં.
જાત બીતી ઉમરીયા હમારી રે---આઓ આઓ.
પેહલે તો દીલકો દેદીયા બેઆજમાયે દીલ,
ફીર દીલહી દીલમેં કેહતાહું અફસોસ હાયે દીલ.
પડગઇ સુની સેજરીયા હમારીરે---આઓ આઓ.
સાકીને રંગ દીયા મુઝે રંગે શરાબમેં,
જલવા ખુદાકા નઝર આયા શરાબમેં.
રંગદી રંગદી ચુદંરીયા હમારીરે—આઓ આઓ.
ખાજાકા નામ સુનકે મેં આયાહું દુરસે,
કીશતીકો મેરી ભરદો મોહમંદકે નુરસે.
ભરદો ભરદો ગાગરીયા હમારીરે—આઓ આઓ.
[illegible] કરવટે બદલતાહું પડતી નહીં હે કલ,
[illegible]ાલકા હે ખ્યાલ મુઝે હાયે આજ કલ,
[illegible]ગહ નજરીયા હમારીરે---આઓ આઓ.

દાહરા ૧૫૧.

મજા દેતેહેં કયા ખાજા તેરે બાલ ધુંધરવાલે--
મેં જાનેકી કરતાહું આસ, ખાજા કયું નહીં બુલાતે પાસ,
તેરે તરફ્સે ખાજા મેરે દીલમેં પડગયે લાલે--મજા.
મેં જાઉંગા અય યાર, મેરે ખાજાકે દરબાર,
હમ ફીરીંગે દોનોં યાર, દોનોં હાથ ગલેમેં ડાલે-મજા.
યાકુબ ચલો તુમ યાર અપને ખાજાકે દરબાર,
યેહી મેરે અરમાન જબ નીકલે દીલસે નાલે-મજા.

ઠુમરી. ૧૫૨

ન તોડોરે સરકારી નીંબવા ન તોડોરે,
છોટે છોટે નીંબવા અજબ રસીલે,
તોડન નજાને અનાડી નીંબવા ન તોડોરે—
સોનેકી થાલીમેં ભોજન પીરોસે,
ખાને નજાને અનાડી, નીંબવા ન તોડોરે—
સોનેકા ઘડવા ગંગા જલ પાની,
પીને નજાને અનાડી, નીંબવા ન તોડોરે—
પાન પચાસકે બીડે બનાયે.
ખાને નજાને અનાડી. નીંબવા ન તોડોરે—
ચુન ચુન કલીઆં સેજ બીછાઈ,
સોને નજાને અનાડી, નીંબવા ન તો॰

કહેરવા ૧૫૩

દરેજાનાપે જાના નહીં મીલતા, કહીં ઉસકા ઠીકાના નહીં મીલતા.
છતીયાં લગાતે લેઉં બલૈયાં,મેરી આંખોંકા તારા નહીં મીલતા,
મક્કાભી ઢુંઢા મદીનાભી ઢુંઢા, કહીં હમકો અકેલા નહીં મીલતા,
લોગ કહેં દીવાના દીવાના, કહીં હમકો અકેલા નહીં મીલતા,
મથરાબન ઢુંઢી બીંદરાબન ઢુંઢી કહીં પાસ બુલાના નહીં મીલતા,
જમનાકે કીનારે અકેલી મેં ડોલું કહીં પાસ બુલાના નહીં મીલતા.

ભેરવી ૧૫૪

બાંકી રંગીલી છબીલી માલનીયા, દેખીહે હમને નીરાલી યાર,
બેલાભી બેચે ચંબેલીભી બેચે, બેચે જોબનવાકી ડાલી યાર.
ગોરે ગોરે હાથોંમેં કંગન કાનોંમેં ફુલે ફુલોંકી બાલી યાર,
નયનોમેં સેનોમેં જાદુ હે ફરકત હોટોંપે પાનોંકી લાલી યાર,
ઝુમ ઝુમ જાતી જોબનવાકી માતી, છુમ છુમ દેતીહે ગાલી યાર.

ગાયન. ૧૫૫

નેનાં લગાએ કહાં જાઓગે ખલાસી મીયાં—નેનાં લગાએ.
કપતાન ખાવે મુરગી, સરંગ ખાવે બકરા.
ગરીબ ખલાસી કહીં ઓઝડી,
પા કહીં તીલ્લીરે—નેનાં લગાએ.
યકસા સરંગ પીવે બરાંડી,

હમ ગરીબ ખલાસી કહીં તાડી
કહીં બેવડા કહીં રાસીરે—નેનાં લગાએ.
કપતાન ખાવે કટલેસ. સરંગ ખાવે બચદે.
હમ ગરીબ ખલાસી કહીં ખીચડી,
કહીં રોટી કહીં ચટની રે—નેનાં લગાએ.
કપતાન ફીરે ઘોડે, સરંગ ફીરે ગાડી,
હમ ગરીબ ખલાસી કહીં ચલતે,
કહીં ગીરતે કહીં પડતે રે—નેનાં લગાએ.
કપતાન સોવે કેબીન સરંગ સોવે ફાલકા
હમ ગરીબ ખલાસી કહીં તુતક
કહીં મોરા કહીં ફાલકારે—નેનાં લગાએ.

ભેરવી ૧૫૬

ઓ બીરજ બસીયા બારેકે રસીયા રોકો ન મોરી ડગરીયા.
માત બાપકી બડી દુલહારી હાથ ન છુઓ રસીયારે.
જમનાસે પડી મેં સુરાહાકે પાલે દોઇ ભરાવે ગગરીયારે.
તેલ લગાયે ફુલેલ લગાયે તાપર મસાલેકી ટોપીયારે.
કાલી કાલી ઝુલફનપે જીયા લલચાયે તક તક મારે નજ-
રીયારે—બારે.

ઠુમરી. ૧૫૭

ઘર જાનેદે છાંડ મોરી બૈયાં.
આહા કરત તોરે પૈયાં પડત હું

નગર ડગરકે લોગવા સુનત હેં,
ચરચા કરત બીજ નારીયાં--ઘર.
જાઓરી જાઓ નહીં તો દેઉંગી ગારીયાં
મોહનસે દીખ રહયાં—ઘર.

ઠુમરી. ૧૫૮

આન પડી દરબારે ખાજા, તોરે નગરમેં તોરે શેહેરમેં—આન.
ઉંચાસા કોટ બીલન દરવાજા, નોબત બાજે બહાર ખાજા--આન.
ખાજાકે દરપે સીસ નવાઉં, તુમહો ગરીબ નવાજ ખાજા—આન.
સીડી સીડીપે માલન બેઠી, દેતહે ફુલનકા હાર ખાજા---આન.

કહેરવા. ૧૫૯

અપને ખાજાકી જોગન બની, જોગન બનીબેરાગન બની–મેંતો
ફુટા પસીના નુરકા રે બોયા ચંબેલી ફુલ,
સબ સખીયન મીલ સેહરા ગુંથે પેહને નબી રસુલ–મેંતો.
પત્તા ટુટા ડાલસે રે લે ગઇ પવન ઉડાય,
અબકે બીછડે કબ મીલેંગે દુર પડેંગે જાય–મેંતો.
ડોલા અંદર સજ રહાહે બહાર ખડીહે બરાત,
ચારોં પાયે ઉઠ ચલે તો કોઇ ન આયા સાથ–મેંતો.
... લેને પીયુ ગયેરે સુના કર ગયે દેશ,
... પીયુ નહીં આયે ભગવા દેગયે ભેસ–મેંતો.

ગાયન ૧૬૦

બીબીજાન સુનીયે જરી ધુન ગે મેરી—
સુનીયે કુછ બાત મેરી, રંગ ભરી ખોટી ખરી.
દુનીયાકી બાજારકા હે નયા બેપાર,
શાહુકાર ચોર બને ચોર શાહુકાર—બીબીજાન.
જંગ નકુનમ તંગ નકુનમ કુનમ ઇ કમાલ,
નજરે ગયેર બચાકે મુફત હઝમ માલ—બીબીજાન.
ઇકડે તીકડેચી બોલીત હોતી મોટી આસ,
સીખુન ઇંગલીશ ટોકીંગ ઘરચા કેલા સત્યાનાસ—બીબીજાન.
લોભીઓ જો લોભ છોડી પ્રભુથી ડરશે,
તો ધુતારા દુનીયામાં બધા ભુખ્યા મરશે—બીબીજાન
કાલા ગટર ઇબને મટર ફએલે મુત્તહર,
હાજા લંગોટી વ કુજા મસ્ત કલંદર—બીબીજાન.

ઠુમરી. ૧૬૧

નાવમેં નદીયાં ડુબી જાય, ભલારે તુમ દેખોરે લોગો—નાવમેં.
ઘડા ન ડુબે ઘડી ન ડુબે હાથી મલ મલ નહાયે,
કોઠે કોઠે પાની ચડહા તો ચીડીયાં પ્યાસી જાય—નાવમેં.
એક અચંબા મેંને દેખા મછલી ચાબે પાન,
કવવા બજાવે ઢોલકી તો મેંડક ઉડાવે તાન—નાવમેં.
એક અચંબા હમને દેખા કુંચેમેં લગ રહી આ
કીચર પાની જલગયા તો મછલી રેહગઇ પ

ભજન. ૧૬૨

ભુલ ગઇ મેં રામ ડગરીયા,
આન ફંસી પ્રભુ કોન નગરીયા.
ચતુર ચતુર સબ સોદા લેગયે,
તુમ કા લેહો અબ ઉઠગઇ બજરીયા.
અન મેહલનપર કયા ભુલે હો.
યાદ કરો અંધેરી કોઠડીયા.
કાઝી પીયા ઘર જબ તુમ જેહો,
મોંહપર ઓઢ સુફેદ ચદરીયા.

સેહરા ૧૬૩

...ય શાહે હુસ્ન હે સરપર તેરે જેબા સેહરા,
લુત્ફ દીખલાતા હે દસ્તારપે કયા કયા સેહરા.
...ફસે આકે હુઇ ઉસપે તસદદુક પરીયાં,
...સધડી ગયરતે બલકેસને બાંધા સેહરા.
...ુમ કૌનેનમેં હે તેરા દુલ્હા બનનેકી,
...ુલ્ફસે ગુંધકે હુરોંને ભીજાયા સેહરા.
...ાગયા સેહરેપે સુરજકી કીરનકા ધોકા,
...ે રોશનપે જો ઉસ મેહરકે દેખા સેહરા.
...ાસ્માંસે દુરે અંજુમકા બનાકર સેહરા.
...ે માહે દીલ અફરોજમેં લાયા સેહરા.
... હે નહીં ઉસમેં લગાયે હેં ફીદા,
...જમરરૂદસે હે ગુંધા સેહરા.

ભજન તાલ લાવણી. ૧૬૪

કાનુડો ન જાણે મારી પ્રીત, બાઇ અમે બાળ કુંવારાંરે--કાનુડો.
જળરે જમુનાનાં તીરે હું તો ભરવાને ગઇતીરે,
કાનુડે ઉડાડ્યાં આછાં નીર ઉડ્યાં--કરરરરરરે--કાનુડો.
જમુનાને કાંઠે વાલે રાસ રચ્યો છે,
સોલસે ગોપીમાં ઝાલ્યાં ચીર ફાટયાં--ચરરરરરરે--કાનુડો.
હું તો વરણાંગી કાના તમારારે નામનીરે,
કાનુડે તાણીને માર્યાં તીર વાગ્યાં, અરરરરરરે--કાનુડો.
બાઇ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરધરનાં ગુણ વહાલા,
કાનુડે બાલીને કીધાં ખાખ ઉડી ફરરરરરરે.--કાનુડો,

ગરબી. ૧૬૫

તમે કાના નથી મારા કામનારે, તમને ચસકા લાગ્યાછે હરામનાંરે,
જઇને દાસીના દાસ થયા પતખોઇ, તમો કરો તેવાં કામ નવ કરે કોઇ.
તમે સારી વધારી છે નામનારે--તમે.
કોઇની ફોડો માટલી મહીનીરે, કોઇની હાંડી વટાલો છો દહીંનીરે,
તારા ગોઠીઆ છે છોકરા હજામનારે--તમે.
તમે ફરી ફરી થઇ ગયા છો હરજાઇ, હવે આ કુબ્જાતણી ગા
હવે એકે રહયા નથી કામનારે--તમે.

ઠુમરી. ૧૬૬

મોહન રસીયા આયે બગીચોમેં,
ખીલ રહી સબ કલી કલી—મોહન.
એક કલી હર નામ જપત હે,
દુજી પુકારે અલી અલી—મોહન.
ગોકુલ ઢુંડી બીંદરાબન ઢુંડી,
ઢુંડ ફીરી સબ ગલી ગલી--મોહન.
ઘુંઘરવામેં બાલ પીયા તોરે,
મોહંમદ પીયા તોરે સંગ ચલી---મોહન.

માઢ તાલ દાદરો. ૧૬૭

બાદીલા એગી આયોરે મોરો જોબન બીતો જાય,
પ્રીતમકો પતીઆં લીખું ઉપર લીખું દો સલામ.
જીસ દીનસે તુમ બીછડ ગયે મોરી પ્યારી નીંદ હરામ-બા.
સજન ગયે પરદેસવા સુની પડી મોરી સેજ,
મનકી મનમેં રેહગઇ આસ રહી નહીં સેજ---બા.
સજન એસા કીજીયેરે ઢાલ સરીખા હોય.
સુખમેંતો પીછા ફીરેરે દુખમેં આગુ હોય.
સજન એસા કીજીયેરે જેસા સીરકા બાલ,
જે કટાયે ફીર કટેરે તોએ ન છોડે ખાલ--બા.
સજન મેં જપુરી સજનકે મન ઓર,
...ી પર રીઝવેરે એક મીત્ર દો ઠોરરે--બા.

ચુરન. ૧૬૮

મેં દેહલીસે હું આયા અછછે અછછે ચુરન લાયા,
જીસને એક જરાસી ખાયા, ઉસને બેહદ લજજત પાયા.
જીસને ચુરન તેરી ખાયા, ઉસને લજજત કુ[illegible]ન પાયા.
બલકે આખીરકો પચતાયા, યેહ તુ કેસો ચુરન લાયા.
જો કોઇ ચુરન મેરી ખાવે, ઉસકી બીમારી સબ જાવે.
મીસ્લે રૂસ્તમ વોહ કેહલાવે, કુશતી દેવોંકી લડાવે.
તેરી ચુરન જો કોઇ ખાવે, ઉસકો બદહઝમી હોજાવે.
ગરદન ઉસકી મોત દબાવે, સીધા સુનાપુરમેં જાવે.
ચુરન મેરી જાલીનુસ જીસકો ખાવે તુરકી રૂસ,
ચેહેરા રોશન જું ફાનુસ, જાવે બીમારી કાબુસ.
ચુરન વાલા હે મનહુસ, ઉસકા ભાઇ હે કંજુસ.
બાવા બીલકુલ મખ્ખીચુસ, ડાલા ચુરનમેં હે ઘુસ.
મેં હું ચુરનકા બેપારી, ફીરકર આયા દુનીયા સારી.
તુ હે આજારી બાજારી, તુજકો ગધેકી અસવારી.
દેખો ચુરનકા બેપારી, ઉસકો લકવેકી બીમારી.
બાવા દેહલીકા પનસારી, અમ્માં મીરઠકી ભઠીયારી.
જાઉન યાંસે ઓ કંગાલ, જાકર કાસે તીતર પાલ,
બાવા બેચે આટા દાલ, ભાઈ મુરગીકા દલાલ.
શેખી મતકર ઓ મુરદાર, મેરે આગે બદ કીરદાર.
ટેંટેં મતકર નાહીનજાર, તુ હે મોચી યા ચમા[illegible]
ટરટર મતકર ઓ ચંડાલ, ભડવે તેરી કયા [illegible]
કરદું જુતોંસે મોંહ લાલ સરકે ઝડ જા[illegible]
ફીરકર આયા હીંદુસ્તાન; મેરી દે[illegible]

ચુરનવાલા બેઇમાન, ઉસકા ભાઇ હે શયતાન.
ખાવા એચે કથ્થા પાન, બેટે ઉનકે બાંકે ખાન.
છુહારે સો ભાઇ, યે મલાઇમેં મીલાઇ હે, દવાઇકી દવાઇ હે.
મીઠાઇકી મીઠાઇ હે.
સીરકેમેં બીગાઇ હે, રાઇમેં બસાઇ હે, દવાઇકી દવાઇ હે.
મીઠાઇકી મીઠાઇ હે.
મનીયેકી દાલ હે, છીલી હુઇ ખાલ હે, મજેદાર માલ હે.
ખાનેવાલા લાલ હે.
ખુબ ભુન બાનકર, ઉખલીમેં ખાનકર, છલનીમેં છાનકર,
બનાઇ યે દાલ હે.
છપ્પન મસાલેદાર, લજ્જીન હે બેશુમાર, બાવન ગંગોકી યાર.
પોરતે અનાર હે.
આદીકો મારદે સરદીકો ટારદે ગરમીકો હારદે એસી બહાર હે.

ઠુમરી. ૧૬૯

ઝોલી મોરી ભર દેના ઓ દાતા યસરબવાલે
આલમકે સરતાજ હો તુમે રાજનકે મહારાજ.
આન પડી હું દેવડીપર તોરે હાથમેં હે મોરી લાજ—ઓ દાતા.
ધન માયા કછુ કામ ન આવે આવે કરની કામ,
એસી કરની કર ચલો જેને પીછે બાજે નામ—ઓ દાતા.
કેસા હે રંગ હમારા કેસા હે ગુન ગીયાન,
તનમેં કછુભી પ્યારે કેસી હે તોરી શાન—ઓ દાતા.
માયા કીસકી માયા જુટા સબ સંસાર
જપો **નીઝામી** બેડા હોવે પાર—ઓ દાતા.

ઠુમરી. ૧૭૦

શેહર મદીનાકો સાંવરીયા મને પ્યારો લાગેજી,
દાઇ હલીમાકે ગોદ ખીલાયે આમીનાબીકે લાલ.
પગ ધરત હેં અરશકે ઉપર ઠુમુક વાકી ચાલ,
લમ યખ્લોકોકી કાંધે કંવરીયા જગકે તારનહાર–પ્યારો.
લા ઇલાકી બાંસરીયા ઓર ઇલલલ્લાકી રાગ,
નામે નબીકી જબ ધુન લાગી નીકસી દુઇકી નાગ.
વહદતકી સર ઉપર પધીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
નેનમેં માઝાગકા કજરા વરફ્રાઅનાકા તાજ,
સારે મલાયેક બને બરાતી નબી ચલે મેઅરાજ
પ્રેમકી કાંધે ડાલે કંવરીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
ઇન્ના આતયનાકા હાથમેં સાગેર રહમતકા ગલેહાર,
જામ તહુરા ભરભર દેવેં કૌસરકે મુખતાર,
અબતો મોરી લીજો ખબરીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
કેસે ધરૂં પગ પ્રેમ નગરમેં ચોરન ઘેરે બાટ,
નાવ પુરાની ખેવત નાહીં અવઘટ પાયો ઘાટ,
પાર લગાદો મોરી નાવરીયા જગકે તારનહાર—પ્યારો.
મેં હું અચપલ નાર સખીરી દુર પીયાકો દેસ,
ચલતો ચલતો પૈયાં પરાની ભુરે હોગયે કેસ.
મેલી હોગઇ સગરી ચુંદરીયા જગકે તારનહાર-
ગગરી ભારી ઓર મેં નીરબલ નીર બહે
પાઉં ડગતહે જી ધરકત હે ગરદનતો
કોન **નીઝામી** ઉતારે ગગરીયા જ

૧૭૧

સાંભળો કીર્તિ મારી કહું છું હું મોઢેથી આજ,
આ નગરીમાં હું છું સૌથી મોટેરો વૈદરાજ.
બુટ્ટી મારી સૌથી સારી ખાવામાં કહેવાય.
ખાનારો જન જલદી જલદી જમપુરીમાં જાય.
તાવની ઉપર દઉં ધતુરો આંખો ઉઠવે ડામ,
કબજીઆને અફીણુ ગોળી એવાં મારાં કામ.
પેટ ફુટેથી જમાલગોટો આપું હું બહુ વાર,
કે દુખમાંથી છુટી જાતાં લાગે નહીં કંઈ વાર.
દાંત દુખેતો પ્લાસ્ટર મારૂં છાતી ઉપર સાર,
પેચોટી પર જુલાબ દઉં હું ભારીથી બે ભાર.
ગુમડા ઉપર અર્ક આપવો મરચાંનો એભાર,
ગાંડાને હું ભાંગ આપું છું દીવસમાં દશ વાર.
ઓસડ મારૂં સઉથી સારૂં પ્રીતે જે જન ખાય,
એક દીવસમાં હુશીયાર થઇને જમપુરીમાં જાય.

૧૭૨

મેરે કાનકા મોતી, (બે વાર)
મેરે લાખ ટકેકા ધર છતીયનપે સોતી—હજારા.
છાબ ભરી હે જલ જમુનાપે ધોતી—હજારા.
કે લાવે આધા જોબન ઉસે દેતી—હજારા.

અગલી બજાર મેંને મોતીબી ખોયા પીછલી બજાર ખડી
રોતી—હજારા.
એ મોતીકુ મેરે બાલ પીરોયા આયને મેં જોતી—હજારા.
એ મોતી કે બદલે મોતી મંગાદે મોતી બીના નહીં સોતી—
હજારા.

૧૭૩

કંથ બીન રહી અકેલી મેરી જાન છોડ ચલા બેઇમાન
—કંથ બીન.

પ્રીતમ બસે પહાડપે હમ જમનાકે તીર,
અબ મીલનાં કઠીન હે પાઉં પડે જંજીર—કંથ બીન.
ચંદ્રા જો તેરી ચાંદનીરે સુતી પલંગ બીછાય,
જબ જાગું જબ એકલીરે મરૂં કટારી ખાય—કંથ બીન.
પ્રીતમ તુ મત જાનીયોરે તું બીછડે મુજ ગેન,
જેસી જલકી મછલીરે તલપતહું દીન રેન—કંથ બીન.
પ્રીતમ તુ મત જાનીયોરે તુ બીછડે મુજ ચેન,
જેસી જંગલકી લકડીરે સીલગત હું દીન રેન—કંથ બીન.
લકડી જલ કોયલા ભયારે કોયલા જલ ભઇ રાખ,
મેં પાપન એસી જલીરે ન કોયલા ભઇ ન રાખ—કંથ બીન
જો મેં એસા જાનતીરે પ્રીત કીયે દુખ હોય,
નગર ઢંઢેરો ફેરતીરે પ્રીત ન કરીયો કોઇ—
નદી કીનારે મુરદા જલેરે મેં જાનું કુછ હો
જીનકે કારન ભેખ લીયારે વોહી ન જલ

કાગારે કાગા સબ તન ખાઇયો ચુનચુન ખાઇયો માસ.
દો નેના મત ખાઇયોરે પીયા મીલનકી આસ—કંથ બીન.
ધાગા તુટા ફીર મીલેરે કલી તુટી કુમલાય,
ચાર છુટા નહીં મીલેરે દગેસે દીલ ગભરાય—કંથ બીન.

ભજન. ૧૭૪

કોઇ ધીમી ગાડી હાંકોરે ઓ રામ ગાડીવાલા,
કોઇ મદરે ગાડી હાંકોરે ઓ રામ ગાડીવાલા,
ગાડી તેરી રંગ બેરંગી બેલ જોડે દો ચાર,
હાંકને વાલા છેલ છબીલા બેઠનવાલા લાલરે—ઓરામ.
ગાડી અટકી રેતમેં ભાઇ મંઝીલ પડાહે દુર,
અયસા કોઇ સતગુરૂ મીલે જો પહોંચાવે હુઝુરરે—ઓરામ.
ઘોડા છુટા થાનસે ભાઇ જગમેં પડી પુકાર,
દસ દરવાજે બંધ હુવે ભાઇ નીકલ ચલા અસવારરે—ઓરામ.
જંતર હમારો જાંજર ભાઇ ગયો બજાવન હાર,
જંતર બિચારો શું કરેરે તુટ ગયો બસ તારરે—ઓરામ.
ગંગા કાંઠે ઘર બનાયા નાવમેં નીરમલ નીર,
કેહનેવાલા કેહગયા ભાઇ સાધુદાસ કબીરરે—ઓરામ.

રેલ ગાડા. ૧૭૫

૧ ખટ પટ કરતી સીટી બજાતી આતીહું,
 ય બેતાઓ અપને વતનકો જાનેવાલો.

ઇતની જલદી કયું હે તુમકો ઠેહરો ઠેહરો આતીહું—શોર.
આંધી આયે પાની બરસે આગ પડે યા ઉલે,
મુજકો કુછભી ખોફ નહીં મેં અપની ધુનમેં જાતીહું—શોર.
કેહરો જંગલ ઓર ગાઉ કસબે ઝીલ વ દરીયા ઓર વાદી,
દેખતી ભાલતી સેરેં કરતી હરદમ આતી જાતીહું—શોર.
બુરેં શકકરકી લોહા લકડી કંકર પથ્થર ઓર ગલ્લા,
હાથી ઘોડા બુરહે બચ્ચે સબકો લાદે લાતીહું—શોર.
શેરે બબર હો યા હાથી ભાગતે દેખકે સબ મુજકો,
સામને મેરે કયા કોઇ આવે દેવની મેં બનજાતી હું-શોર.
પડતી હોં જબ અબ્રકી બુંદે કાલી ઘટા જબ છાઇ હો,
યાર મેરે કુછ લુત્ફ ન પુછો ઝુલા મેં બનજાતી હું-શોર.

ઠુમરી. ૧૭૬

જાન કીતનેકો બેચોગી બાલા જોબન,
લેકે રૂપૈયા દીખાદે જોબન—જાન.
નાલીશ કરોગે કરને ન દુંગી,
થાને કેચેહરીમેં મેરા હુકમ—જાન.
યારી કરોગે કરને ન દુંગી,
ગયરોંસે મીલનેકી ખાસે કસમ—જાન.
ગોરી તેરી તખતસે પુજા કરનેકો
લેકે અશરફી દીખાદે જોબન

કેહરવા. ૧૭૭

દેખું દેખું સુરતીયા જો પ્યારીરે,
જાઉં જાઉં મેં ખજાકે વારીરે.
હીંદલ વલી હો આપ અતાયે રસુલ હો,
શાને હસન હુસેન હો જાને બુતુલ હો.
સીફત કયું કર બયાં હો તુમ્હારીરે—દેખું,
તુમ તાજદારે ચીશ્ત હો મુલતાને અવલીયા.
તુમ આશીકે રસુલ હો માઅશુકે કીબ્રીયા.
દો જહાં તુમપે હે જાં નીસારીરે—દેખું.
જામે મયે વીસાલસે સરમસ્ત કીજીયે,
ખાદીમ હું ખાદીમીકા અતા તસ્ત કીજીયે,
અય ગુલે ફાતીમા નવ બહારીરે—દેખું.
તાકત નહીં જુદાઇકી વલ્લાહ અબ જરા,
કીજે કરમ કરીબ બુલા લીજીયે શહા,
કબતક રહુંગા ઉસ દરે અકદસસે દુર દુર,
બેતાબ બેકરાર હું બુલવાઇયે હુઝુર,
ઉમ્ર ગુજરી જુદાઇમેં સારીરે—દેખું.
હો દીંહલીએ સયરે ગુલીસ્તાંને માઅરેફત,
નુરે ખુદા હો આપ ગુલે બાગે મગફેરત.
...વા બહરે સખા તુમસે જારીરે—દેખું.
...ચે આરજુયે વીસાલે જનાબ હે,
...ય નીસાત ખ્યાલે જનાબ હે,
...કરું ઇંતેઝારીરે—દેખું.

ઠુમરી. ૧૭૮

તેરી ગોલ ગોલ છતીયાં પ્યારી લગેં,
તેરી ગોલ ગોલ છતીયાં પ્યારી લગેં,
તેરે ગોરે ગોરે ગાલ તેરે ઘુંઘર વાલે બાલ,
તેરી બડી બડી અંખીયાં પ્યારી લગેં.
તુતો ચાબે પાન લાલ તેરે મોંહપર પડા રૂમાલ,
તેરી દાંતોકી મીસ્સી કટારી લગેં.

માંડ ઠુમરી, ૧૭૯

અજમેરકે બાસી મન મોહના, મોહે દીજો દરસ દીખાય,
મોરા તડપ તડપ જીયા જાયે, ખાજા મોહે દીજો દરસ દીખાય,
નબી અલી હસનેનકે નુરે અયેન, સાનીયે ગૌસુસ સકલેન,
સગરે વલી યે પુકાર કરત હેં ઠારે તુમરે દવાર.
ખાજા ફિરૂમાનકે રાજકુમાર, ખાજા મોહે દીજો દરસ દીખાય,
ચંદ્ર બદન મીરગ લોચની નેનાં. માથે તીલક સર તાજ,
હીંદકે મહારાજોંકે રાજા, ખાજા ગરીબ નવા
તોરી સુરતકે બલહાર, ખાજા મોહે દીજો દરસ
ખાજા કુતુબ ઓર ગંજે શકર, યા સાબેર
સગરે વલીયનમેં સરદાર તુમ્હીં હો, ખા
તુમતો તારોંમેં જયસે ચાંદ, ખાજા દી

આન પડાહું દરપે તુમ્હારે, છોડકે મેં ઘરબાર.
જો કુછ બીપતા બીતી હે ખાજા, જાનત હો સરકાર.
તુમ તો કાઝી કી રખીયો લાજ, ખાજા દીજો મોહે દરસ દીખાવ.

ભેરવી. ૧૮૦

દીલ ફેરદે પરી એ હમારી હમેં,
એસા ન દીયા દુબારા હમેં—દીલ,
મેહફીલમેં ગયરોંકી ભી બુલાના,
નયનોંસે કરના ઇશારા હમેં—દીલ.
ગયરોંસે હંસના હમસે ન બોલના,
યે બાત નહીં હે ગવારા હમેં—દીલ.

[M. S. Ali Kaderi.]

તમામ શુદ.